

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK MUSİKİSİ ANASANAT DALI**

**ARGUVAN, HEKİMİHAN VE POLAT YÖRESİNDE
SÖYLENEN KIRIK HAVALARIN TAŞIL BEZEKLEME
YÖNTEMİYLE ÇÖZÜMLENMESİ VE KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Soner ALTİKULAÇ**

**Danışmanı
Öğr.Gör.Tülin DEĞİRMENCİ**

İstanbul – 2013

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

KISALTMALAR LİSTESİ.....	II
RESİMLER LİSTESİ.....	III
TABLOLAR LİSTESİ.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
1. GİRİŞ.....	1
2. ARAŞTIRMA BÖLGELERİNİN TARİHİ COĞRAFI VE SOSYO-EKONOMİK DURUMLARI.....	5
2.1. Arguvan Yöresi.....	5
2.1.1. Arguvan Yöresinin Tarihi	5
2.1.2. Arguvan Yöresinin Coğrafi Özellikleri.....	6
2.1.3. Arguvan'ın Nüfusu.....	7
2.1.4. Arguvan Yöresinde Geçim Kaynakları.....	8
2.2. Hekimhan Yöresi.....	8
2.2.1. Hekimhan Yöresinin Tarihi.....	8
2.2.2. Hekimhan Yöresinin Coğrafi Özellikleri.....	9
2.2.3. Hekimhan Yöresinin Nüfusu.....	10
2.2.4. Hekimhan Yöresinde Geçim Kaynakları.....	11
2.3. Polat Yöresi.....	12
2.3.1. Polat Yöresinin Tarihi.....	12
2.3.2. Polat Yöresinin Coğrafi Özellikleri.....	13
2.3.3. Polat Yöresinin Nüfusu.....	14
2.3.4. Polat Yöresinde Geçim Kaynakları.....	15
3. ARGUVAN, HEKİMHAN VE POLAT YÖRESİ EZGİLERİNİN ÇEŞİTLİ AÇILardan İNCELENMESİ.....	16
3.1. Arguvan, Hekimhan ve Polat Yöresi Kırık Havaalarının Edebi Yönden İncelenmesi	16
3.2. Arguvan, Hekimhan ve Polat Yöresi Ezgilerin Dilbilimsel Yönden İncelenmesi.....	16
3.3. Arguvan, Hekimhan ve Polat Yöresi Ezgilerin Müzikal Yönden İncelenmesi.....	17
3.3.1. Türk Halk Müziğinde Melodik Yapı Bakımından İncelenmesi.....	17
3.3.2. Müzik Bilimsel Yönden İncelenmesi.....	18
3.3.2.1. Yöntem	18
3.3.2.2. Yöntemin Açıklanması.	19

4. ARGUVAN, HEKİMİHAN VE POLAT TÜRKÜLERİNİN ÇEKİRDEK EZGİLERİNİ SAPTAYARAK TAŞIL BEZEKLEME YÖNTEMİYLE ÇÖZÜMLENMESİ.....	21
4.1. TRT Repertuarından Alınan ve Alanda Derlenen Arguvan Hekimhan ve Polat Türkülerinin Çekirdek Ezgilerinin Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması.....	21
4.1.1. . Ha Leylim Leylanı Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması.....	22
4.1.1.1. Ha Leylim Adlı Türkünün Varyantı Olan Sabah Güneşi Değdi Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması.....	24
4.1.1.2. Ha Leylim Leylanı Türküsünün Varyasyonlarının Tespit Edilip Karşılaştırılması.....	25
4.1.1.3. Ha Leylim Leylanı - Sabah Güneşi Değdi Adlı Türkülerin Dizi Bakımından Karşılaştırılmaları.....	26
4.1.1.4. Ha Leylim Leylanı Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması.....	26
4.1.1.5. Sabah Güneşi Değdi Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması.....	27
4.1.2. Sabah Güneşi Doğmuş Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması.....	29
4.1.2.1. Sabah Güneşi Doğmuş Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi.....	31
4.1.2.2. Sabah Güneşi Doğmuş Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması.....	31
4.1.3. Beni Dertten Derde Saldın Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması.....	33
4.1.3.1. Beni Dertten Derde Saldın Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi.....	36
4.1.3.2. Beni Dertten Derde Saldın Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması.....	36
4.1.4. Yüce Dağdan Bir Yol İner Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması.....	38
4.1.4.1. Yüce Dağdan Bir Yol İner Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi.....	41
4.1.4.2. Yüce Dağdan Bir Yol İner Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması.....	41
4.1.5. Çektiğim Cevr ile Cefa Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması.....	43
4.1.5.1. Çektiğim Cevr ile Cefa Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi.....	45
4.1.5.2. Çektiğim Cevr ile Cefa Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması.....	46
4.1.6. Sabah Olur Oğlan Gider İşine Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması.....	47
4.1.6.1. Sabah Olur Oğlan Gider İşine Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi.....	49
4.1.6.2. Sabah Olur Oğlan Gider İşine Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması.....	49
4.1.7. Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması.....	50
4.1.7.1. Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi... ..	54
4.1.7.2. Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması.....	54
4.1.8. Bir Ay Doğar Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması.....	56
4.1.8.1. Bir Ay Doğar Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi.....	59

4.1.8.2. Bir Ay Doğar Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması.....	59
4.1.9. Kapının Önünde Önlük Dikiyi Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması.....	61
4.1.9.1. Kapının Önünde Önlük Dikiyi Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi.....	64
4.1.9.2. Kapının Önünde Önlük Dikiyi Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması.....	64
4.1.10. Gidem Dedim Suna Boylum Ağlama Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması.....	66
4.1.10.1. Gidem Dedim Suna Boylum Ağlama Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi.....	70
4.1.10.2. Gidem Dedim Suna Boylum Ağlama Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması.....	71
4.1.11. Arpalar Destesiyem Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması.....	72
4.1.11.1. Arpalar Destesiyem Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi.....	74
4.1.11.2. Arpalar Destesiyem Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması.....	74
4.1.12. Çıktım Dağların Başına Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması.....	76
4.1.12.1. Çıktım Dağların Başına Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi.....	81
4.1.12.2. Çıktım Dağların Başına Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması.....	81
4.1.13. Ayağında Yemeni Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması.....	82
4.1.13.1. Ayağında Yemeni Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi.....	84
4.1.13.2. Ayağında Yemeni Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması.....	84
4.1.14. Örene Vardım Da Ören Höyüğü Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması.....	86
4.1.14.1. Örene Vardım Da Ören Höyüğü Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi.....	88
4.1.14.2. Örene Vardım Da Ören Höyüğü Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması.....	89
4.1.15. Elin Vurma Kalbimdeki Yarama Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması.....	90
4.1.15.1. Elin Vurma Kalbimdeki Yarama Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi.....	93
4.1.15.2. Elin Vurma Kalbimdeki Yarama Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması.....	94
4.2. TRT Repertuarından Alınan Arguvan Türkülerinin Çekirdek Ezgi ve Taşıl Bezekleme Kodları.....	95
4.3. TRT Repertuarından Alınan Ve Derlenen Hekimhan Türkülerinin Çekirdek Ezgi ve Taşıl Bezekleme Kodları.....	97
4.4. TRT Repertuarından Alınan Polat Türkülerinin Çekirdek Ezgi ve Taşıl Bezekleme Kodları.....	98
4.5. TRT Repertuarından Alınan Ve Derlenen Türkülerin Dizi Bakımından Karşılaştırılması.....	99
5. SONUÇ.....	103

6. KAYNAKLAR.....	105
7. EKLER.....	107
7.1. EK1 Arguvan, Hekimhan Ve Doğanşehir (Polat) Türkülerinde Kullanım Sıklığına Göre Taşıl Bezekler.....	107
7.2. EK2 Arguvan, Hekimhan Ve Doğanşehir (Polat) Türkülerinde Kullanılan Ortak Kodların Taşıl Bezek Ve Sıklıkları.....	113
7.3. EK3 Kırık Havalarda Kullanılan Kodların Sıklık Ve Ritim Kalıpları.....	119
7.4. EK4 Kaynak Kişi Bilgi Formu.....	127
8. ÖZGEÇMİŞ.....	128

ÖNSÖZ

Bu tezde Arguvan, Hekimhan ve Polat (Doğanşehir) yörelerinde söylenen kırık havalar müzikbilimsel açıdan ele alıp çözümlenmiştir. Kullanılan yöntem ve teknikler bu perspektifle belirlenmiştir. Veri toplama yöntemi olarak alan çalışmasına dayalı yöntem ve teknikler kullanılmıştır. Alan çalışmaları çerçevesinde Hekimhan, Çorlu ve Arguvan'a gidilerek kaynak kişilerle görüşmeler yapılmıştır.

Arguvan, Hekimhan ve Doğanşehir (Polat) yörelerindeki türküler üzerinde bilimsel çalışmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar incelendiğinde, konunun daha çok dilbilimsel açıdan ele alındığı görülmektedir. Bu çalışmanın amacı ise taşıl bezeklerin yöresel özellikler gösterip göstermediğini ve bu yörelerde hangi bezeklerin kullanıldığını saptamak, müzikal ve teknik özelliklerini analiz etmektir.

Bu çalışmanın diğer önemli yanı ise Arguvan, Hekimhan, Doğanşehir yöresi kırık havalarında yer alan yöresel söyleme özelliği, dizi bakımından karşılaştırılması ve türkülerin çekirdek ezgilerinin saptanmasıdır. Alan çalışmasında elde edilen kırık havaların dışında, TRT'nin resmi arşivinde yer alan bu bölgelere ait kırık havalar da çözümlenmiştir.

Bu çalışmamda, ilk günden beri verdiği desteklerle varlığını hissettiren Sayın Tülin DEĞİRMENCİ, tecrübelerini paylaşarak tezime katkıda bulunan Sayın Yücel Paşmakçı'ya, çok değerli emekleri bulunan kaynak kişilere, Sayın A. Seydi ADIGÜZEL, Sayın Süleyman ÖZEROL, Sayın Semiha ELMAS, Sayın İbrahim Halil ÇETRES, Sayın Erdal TAVAS, Sayın Erol ARI'ya, maddi manevi desteklerini esirgemeyen babam Bayram ALTİKULAÇ ve en zor dönemlerimde yanımda bulunan Sayın Hüsne SARIKÖSE'ye teşekkür ederim.

İstanbul, 2013

Soner ALTİKULAÇ

KISALTMALAR

bkz. : Bakınız
Çev. : Çeviri
km : Kilometre
km²: Kilometrekare
m : Metre
M. : Miladi
M.Ö. : Milattan önce
M.S. : Milattan sonra
s. : Sayfa
v.b. : Ve benzeri
TRT: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
G.T.H.M: Geleneksel Türk Halk Müziği

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 1.1 : Arguvan'dan bir kesit	6
Şekil 2.1 : Hekimhan'dan bir kesit	10
Şekil 2.2 : Polat'tan bir kesit	14

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1 : Arguvan, Kır ve Şehir Nüfusun Yıllara Göre İstatistiği.....	8
Tablo 2 : Hekimhan, Kır ve Şehir Nüfusun Yıllara Göre İstatistiği	11
Tablo 3 : Doğanşehir (Polat) Nüfusunun Yıllara Göre İstatistiği	15
Tablo 4 : Arguvan, Hekimhan ve Doğanşehir (Polat) Türkülerinde Kullanım Sıklığına Göre Taşıl Bezekler	107
Tablo 5 : Arguvan, Hekimhan ve Doğanşehir (Polat) Türkülerinde Kullanılan Ortak Kodların Taşıl Bezek Ve Sıklıkları	113
Tablo 6 : Kırık Havalarda Kullanılan Kodların Sıklık ve Ritim Kalıpları	127

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Soner ALTIKULAÇ
Anabilim Dalı : Türk Musikisi Anasanat Dalı
Tez Danışmanı : Öğr.Gör.Tülin DEĞİRMENCI
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Haziran 2013

ARGUVAN, HEKİMHAN VE POLAT YÖRELERİNDE SÖYLENEN KIRIK HAVALARIN TAŞIL BEZEKLEME YÖNTEMİYLE ÇÖZÜMLENMESİ VE KARŞILAŞTIRILMALARI

ÖZET

“Arguvan, Hekimhan ve Polat Yöresinde Söylenen Kırık Havaların Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Çözömlenmesi ve Karşılaştırılması” başlıklı bu çalışmada çekirdek ezgiler saptanarak taşıl bezekleme yöntemiyle kodlanmış ve analizleri yapılmıştır.

İkinci bölümde, “Arguvan, Hekimhan ve Polat” yörelerinin tarihi, coğrafi özellikleri ve yöredeki sosyal hayat incelendi. Bu bilgiler diğer bölümler için tarihsel ve sosyal alt yapıyı oluşturdu.

Üçüncü bölümde, Malatya yöresi Arguvan, Hekimhan ve Polat kırık havaları müzikbilimsel ve dil bilimsel yöntemlerle çözümlendi.

Dördüncü bölümde, TRT repertuarından alınan ve alanda derlenen türkülerin çekirdek ezgisi saptanmış ve taşıl bezekleme yöntemiyle kodlanarak analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Arguvan, Hekimhan, Ağız, Çekirdek Ezgi, Taşıl bezekleme.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname : Soner ALTIKULAÇ
Field : Turkish Music
Supervisor : Lecturer Tülin DEĞİRMENÇİ
Degree Awarded and Date : Master – June 2013

ANALYSIS AND COMPARISON OF 'KIRIK HAVALAR' –RHYTHMIC FOLK SONGS– SANG IN ARGUVAN, HEKIMHAN AND POLAT DISTRICTS BY ' TAŞIL BEZEKLEME' –BEDECKING MUSICAL NOTES– METHOD

ABSTRACT

In this study, which is titled “Analysis and Comparison of 'Kırık Havalar' –Rhythmic Folk Songs– sang in Arguvan, Hekimhan and Polat districts by ' Taşıl Bezekleme' –Bedecking Musical Notes– method”; the motifs stated are encoded and analyzed by Bedecking Musical Notes method.

In the second section; the historical and geographical characteristics and also the social life in the district were studied. This data formed the historical and the social base for the other parts of the study.

In the third section; Rhythmic Folk Songs of Arguvan, Hekimhan and Polat –districts of Malatya– are analyzed by the methods of musicology and linguistics.

In the fourth section; motifs of the folk songs collected from TRT repertoire are stated and analyzed by encoding with Bedecking Musical Notes method.

Keywords: Arguvan, Hekimhan, Dialect, Motif, Bedecking Musical Notes.

1. GİRİŞ

Geleneksel Türk Halk Müziği'nde Malatya yöresi kırık hava ve uzun havalarıyla bilinen kendine özgü ağız özelliklerine sahiptir. Bu araştırmanın çalışma bölgesi ise Malatya yöresinde Arguvan ağzının yaygın olarak kullanıldığı bilinen, Arguvan, Polat ve Hekimhan ilçeleri olarak belirlenmiştir. Bu bölgelerde seslendirilen kırık havalar bu araştırmanın çalışma konusu olarak belirlenmiştir.

Arguvan, Hekimhan ve Polat yörelerindeki türkülerin ağız özellikleri açısından incelenmesine geçmeden önce, yörelerin coğrafi ve kültürel durumlarının ele alınması gerekir. Yukarıda bildirilen yöreler, ikinci bölümde coğrafi, kültürel, tarihi ve nüfus özellikleri açılarından incelenmiştir. Bu çalışmamızda bu üç yörenin farklı ağız özelliklerine sahip olup olmadıkları, Arguvan, Hekimhan ve Polat türkülerinin TRT'de yer alan örneklerinin ve araştırmacının alan çalışmasında saptadığı türküler taşıl bezekleme yöntemiyle incelenmiştir.

Malatya'nın Arguvan yöresi, müzikal anlamda diğer yörelere oranla daha çok bilindiği için, birçok araştırmaya konu olmuştur. Fakat yapılan bu araştırmalar müzik bilimsel yönden alınmış olsa da bazı açılardan yetersiz kalmaktadır. Ayrıntılı bir biçimde incelendiğinde bu çalışmaların konuyu edebi yönden ele aldıkları görülmektedir. Bu alanda yapılan çalışmaları kısaca özetleyecek olursak;

Malatya İnönü Üniversitesi'nde Yüksek Lisans tezi olarak Murat Ataş tarafından hazırlanan "Geçmişten Günümüze Arguvan Müzik Kültürü'nü Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi" başlıklı tezde ağız özellikleri saptanırken yapılan çalışma, ağırlıklı olarak edebi açıdan ele alınmıştır.

Kırıkkale Üniversitesi'nde Yüksek Lisans tezi olarak Fatih Mutlu tarafından hazırlanan "Arguvan Yöresi Sözlü Halk Müziklerinde Yer Alan Yöresel Söyleme Özelliklerinin İncelenmesi" başlıklı tezde yapılan inceleme daha çok edebi yönden incelenmiştir.

İstanbul Teknik Üniversitesi'nde Yüksek Lisans tezi olarak Seval Eroğlu tarafından hazırlanan "Arguvan Yöresinde İcra Edilen Semahların Müzikal Analizi" başlık tez, vokal ve enstrüman icrası sırasında görülen ritmik yapılar, melodik yapısında dizilerin ses aralığı, form ve edebi açıdan incelenmiştir.

Yapmış olduğumuz çalışmada daha çok müzikal açıdan ele alınarak, türkülerin dizi bakımından karşılaştırılmaları, çekirdek ezgisi saptanarak ezgide kullanılan ses aralığı ve bezeklerin kodlamaları üzerine geniş bir inceleme yapılmıştır. Böyle bir çalışma G.T.H.M’de son derece önemlidir.

Bu araştırmanın amacı, Arguvan ve Polat ağzı olarak bilinen kırık havaları müzikbilimsel açıdan ele alıp çözümlemektir. Kullanılacak yöntem ve teknikler bu perspektifle belirlenmiştir.

Yöntem bilgi kuramsal bir kavramdır ve bilginin üretiliş biçimini betimler. Bilim herhangi bir şeyi belli bir ele alış olduğuna göre, yöntem bu ele alışın temel tasarımı anlamına gelir. “Kuramsal çerçeve, hipotez oluşturma, sorun biçimlendirme, veri toplama ve çözümleme teknikleriyle açıklama yollarının bütünü kapsayan bir tasarımdır” (Özer 1997:33).

Sözlü geleneğin önemli belirleyicisi olan ağızlar aynı zamanda ezginin melodik yapısı üzerine de etki eder. Kelimelerdeki harflerin söyleniş-telaffuz farklılıkları ağız olarak adlandırılmaktadır. Arguvan ağzı olarak bilinen ağız özelliği birçok dilbilimci tarafından saptanmış ve üzerinde bilimsel çalışmalar yapılmıştır. Bunları saptayan birçok araştırma kaynak alınarak, halk kültürünün en önemli ögesi olan kırık havaların incelendiği bilimsel çalışmalar yapılmıştır. Arguvan, Polat ve Hekimhan yörelerinde seslendirilen kırık havalar üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde, dilbilimin kullandığı yöntemlerin temel alındığı, çözümleme aşamasında müzik bilimsel yöntemlerin etkin olarak kullanılmadığı saptanmıştır. Bu görüşle, araştırmanın her aşamasında müzik bilimin kullandığı yöntem ve teknikler kullanılmıştır.

Öncelikle veri toplama yöntemi olarak alan çalışmasına dayalı yöntem ve teknikler kullanılmıştır. Bugün etnomüzikolojinin kullandığı katılımcı gözlem yöntemi, verilerin toplanması aşamasında araştırmacının çalışma alanında yaşamasını verileri toplamasını gerektirir. Bu amaçla araştırmacı alana giderek verilerini toplamıştır. Verilerin toplanması sürecinde kaynak kişi bilgi formları yazılmış ve ezgiler 34 CVC modeli kamera ile kaydedilmiştir. Verilerin çözümlenmesi aşamasında bu ezgiler günümüz nota yazım sistemine çevrilmiştir.

Alanda elde edilen ezgilerin dışında, TRT'nin resmi arşivinde yer alan Arguvan ve Polat yöresi kırık havalar araştırmının çerçevesini belirlemiştir.

Verilerin çözümlenmesi aşamasında "Taşıl Bezekleme Yöntemi" kullanılmıştır. Günümüzde unutulmuş bu yöntemin kullanılmasıyla kırık havaların çözümlenmesinde önemli bilgilere ulaşılabileceği görülmüştür. Erdoğan Okyay'ın "Çeşitli ağız ve tavırlarda ancak belirli taşıl bezeklere izin verildiği için, halk müziğinde gelenek önemli rol oynar" açıklaması bu yöntemin araştırmının çözümlenmesinde ne denli önemli olacağını göstermektedir.

Erdoğan Okyay'ın "Türk kırık havalarının ezgisel biçimlendirme öğeleri" başlıklı doktora çalışmasında açıkladığı bu yöntemi ardından Gültekin Oransay teknik olarak geliştirmiş ve "Taşıl bezeklerin kodlanması" makalesinde bildirmiştir. Oransay (79:3-4) Bu geliştirilen yöntemi Kumru Canku "Halk Musikimizde Taşıl Bezek" başlıklı bildirisinde kullanmıştır (Canku 1979).

Gültekin Oransay, Almanların Stehende Wendung olarak adlandırdığı ve "Taşıl Bezek" olarak dilimize kazandırdığı bu kavramı şöyle açıklar;

Ortalama ezgi, ezgi çekirdeğinin bezeklendirilmesiyle elde edilir. Çekirdeğe katılan bu bezekleri sanki taşlaşmış oldukları için "taşıl bezek" olarak adlandırıyoruz. ... Ortalama ezgide olduğu gibi, bir türkü ya da oyun havasının her başkantsı da çekirdek ezgisine değişik taşıl bezekler eklenmesiyle ortaya çıkar (Oransay 1979:3).

Oransay'ın bu yöntemi üçüncü bölümde daha kapsamlı bir biçimde ele alınmıştır.

"Arguvan ağzı"nın herkes tarafından kolayca yorumlanamadığı görülmektedir. Alan çalışması esnasında Ali Seydi Adıgüzel ile yapılan röportajda şu veriler elde edilmiştir:

Arguvan türkülerini okuyacak kişi veya kişilerin kesinlikle Arguvan veya bağlı köylerinden birini de doğması ve orta öğretim çağına (yaşına) kadar Arguvan'da ikamet etmesi, mümkün mertebe Arguvan ve köylerini sık sık gezmesi, çeşitli yerlerdeki düğünlere, eğlencelere ve cenaze merasimlerine katılması, ustalar ve yaşlıları sürekli dinlemesi, başka yörelerin türkülerinin etkisinde kalmaması, doğal ve tabii olması, şivesinden ödün vermemesi, o yaşam biçimine ve kültürüne sadık kalması ile bir de sesinin güzel olması şarttır. Arguvan ağzı sadece Malatya ilinin Arguvan ilçesi merkez ve köylerine aittir. Ülkemizde her yörenin bölge bölge kendine has tavır ve dize yapısı farklı türküleridir. Bunlar kırık havalar ve uzun havalarıdır. Bu türküler bölge bölge kesinlikle birbirlerinden farklı yapıdadırlar. Ancak yakın yörelerde ağızlar farklı da olsa şive ve kültür yapısı aynı olduğu için birbirlerinden bazı alıntılar alındığında benzerlikler gösterirler"(Adıgüzel, 2013).

Ağız bir yörenin dilsel özelliklerini yansıtan farklılıklardır. Yücel Paşmakçıyla yapılan röportaja göre ise; “ağız, yöresel bir söyleyişe sahiptir; şivedir” (Paşmakçı, 2013).

Tezin dördüncü bölümünde aşağıda başlıkları verilen, yöreden derlenen ve TRT repertuarından alınan kırık havalar incelenmiştir.

Ha Leylim Leylanı	(Hekimhan, TRT repertuarı no:1088)
Sabah Güneşi Değdi	(Hekimhan derlenen türkü)
Sabah Güneşi Doğmuş	(Hekimhan derlenen türkü)
Beni Dertten Derde Saldın	(Arguvan, TRT repertuarı no:4134)
Yüce Dağdan Bir Yol İner	(Arguvan, TRT repertuarı no: 2886)
Çektiğim Cevr İle Cefa	(Arguvan, TRT repertuarı no:3412)
Sabah Olur Oğlan Gider İşene	(Arguvan, TRT repertuarı no: 2074)
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	(Arguvan, TRT repertuarı no: 2825)
Bir Ay Doğar	(Arguvan, TRT repertuarı no: 2837)
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	(Arguvan, TRT repertuarı no: 3615)
Gidem Dedim Suna	(Hekimhan, TRT repertuarı no:1254)
Çıktım Dağların Başına	(Hekimhan, TRT repertuarı no:1774)
Ayağında Yemeni	(Doğanşehir, TRT repertuarı no: 2075)
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	(Doğanşehir, TRT repertuarı no: 3738)
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	(Doğanşehir, TRT repertuarı no: 3648)

2. ARAŞTIRMA BÖLGELERİNİN TARİHİ COĞRAFI VE SOSYO-EKONOMİK DURUMLARI

Bu bölümde amaç, araştırma bölgelerinin durumlarını gözden geçirmektir. Bu sebeple öncelikle Arguvan, Hekimhan ve Polat yöresinin tarihi, coğrafi, demografik ve ekonomik özellikleri gözden geçirilecektir. Arguvan yöresi ile ilgili incelemelerden sonra Polat yöresinin tarihi, coğrafi, demografik ve ekonomik özellikleri incelenmiştir.

2.1. Arguvan Yöresi

2.1.1. Arguvan Yöresinin Tarihi

Arguvan ilçesinin tarihi hakkında çok ayrıntılı bilgiler yoktur. Ancak yine de bölgedeki eski yerleşim yerlerinde yapılan kazılar bize bölge tarihi hakkında ipuçları vermektedir.

“Morhamam ve Karahöyük köylerindeki höyüklerden ve Karababa harabelerinden elde edilen bulgulara göre ilçenin tarihi eski çağlara dayanmaktadır.” Bölgeye asıl yerleşim, “Türk'lerin 1071 yılından sonra Anadolu'ya girişleriyle başlamıştır”. Arguvan bölgesine yerleşim ile ilgili kayıtlara Osmanlı İmparatorluğu döneminde yazılan kaynaklarda ulaşılmaktadır. Bu kaynaklarda Arguvan'ın “Tahir bucağı adı ile Arapgir ilçesine bağlı olduğu” yazılmaktadır. 1923'te Cumhuriyetin ilanından sonra Malatya ili sınırlarına dahil edilmiş olan Arguvan, 1954'te ise bu ile bağlı bir ilçe olarak değerlendirilmiştir (www.arguvan.gov.tr).

Resim 1: Arguvan'dan bir kesit.

2.1.2. Arguvan Yöresinin Coğrafi Özellikleri

Arguvan yöresini coğrafi özellikleri açısından incelendiğinde yüzölçümünün 1037 km² olduğu, doğusunda Elazığ ili Baskil ilçesi ve Malatya'nın Arapgir ilçesi, kuzeyinde Arapgir ile Sivas İli Divriği ilçesi, batısında Hekimhan ilçesi ve güneyinde Yazıhan ilçesi ile çevrili olduğu görülmektedir (Mutlu, 2011: 13).

Yüzey şekilleri açısından genellikle engebeli olup, ilçenin kuzeyi dağlık arazi, güneyi ise kuzeye göre düz ova özelliği göstermektedir. Bölgede en yüksek dağ Arapgir ile Arguvan arasındaki Göldağı'dır. İlçenin doğu sınırınının bir kısmından geçen Fırat nehri dışında büyük akarsuyu yoktur. Dere ve çay niteliğinde olan Şotik Çayı, Bömere Deresi, Morhamam Deresi, Çavuş Çayı ve Söğütlü Çayı ilçenin akarsularıdır. Bu su yataklarının da düzensiz debisi mevcuttur. İlçenin rakımı 1150 metre olup, iklim bakımından kışları çok karlı ve soğuk, yazları kurak ve sıcaktır. İlçe en çok yağışları ilkbaharda alır. Toprak yüzeyi genellikle çıplaktır. Ancak, kuzey ve kuzeybatısında bozuk baltalık ve orman vasfını yitirmiş meşe örtüsü mevcuttur. İlçe ikinci derece deprem kuşağı bölgesindedir. İlçe kuruluş tarihinden bu güne kadar 1967, 1977 ve 1988 yıllarında meydana gelen heyelan ve çökmeler nedeniyle üç defa yer değiştirmiştir. En son meydana gelen toprak kaymaları da yeni yerleşim yerini tehdit etmektedir. Arguvan yöresi tarih ve arkeolojik bakımdan tam olarak

incelenmemiş olmakla birlikte büyük ve eski bir kültüre sahip olduğu bilinmektedir (Şahin- Özerol, 2004: 14).

Doğuda Arapgir, batıda Hekimhan, kuzeyde Sivas ile Divriği ilçesi, güneyde Malatya merkez ilçe ve Elazığ topraklarıyla çevrilmiştir. İlçenin yüzölçümü 1.037km² Arguvan ilçe merkezi devamlı yer kayması sebebi ile iki defa değişmiştir. Yeni yerleşim yeri, eskisinin iki kilometre kuzeyinde bulunmaktadır. Yüzey şekiller açısından genellikle engebeli olup, kuzeyi dağlık güneyi ise plato özelliği taşımaktadır. Doğu Anadolu Bölgesi'nin iklim özelliklerini gösterir. Yazları çok sıcak ve kurak, kışları çok soğuk ve yağışlı geçmektedir. Yöre halkı tarım üretimi olarak meyvecilik, hububat ve baklagiller ile meşgul olmaktadır. Arkeolojik alanlar ise İsaköy, Karahöyük ve Tarlacık Höyüğü'dür (www.arguvanvakfi.org.tr Ayrıca: Ataş, 2009: 5).

46 köyü, etnik, mezhepsel ve sosyal yapısı ile mozaik oluşturan Arguvan İlçesinin genel olarak müziğine de bakacak olursak, yöre müziğini iki bölümde incelememiz gerekir. Birincisi; Bektaşilik felsefesi uyarınca genellikle dedelik ve âşıklık geleneği ile törenlerde çalınıp söylenen müziktir. Çok eskilere dayanır ve geleneksel olarak bu günlere kadar gelmiştir (www.selamiyucel.blogcu.com).

Şahin ve Özerol'a göre Arguvan türküleri hem ilçe merkezinde hem de bu yöredeki başka bazı yerleşim yerlerinde söylenmektedir. Bunların başlıcaları:

Yazıhan/Karaca, Boyaca, Ambarcık, Fethiye; Hekimhan/ Ballıkaya, İğdir ve çevresi, Hasançelebi Beldesi ve çevresi; Akçadağ/Ören Beldesi ve çevresi; Doğanşehir/Polatçevresi; Malatya Merkez ilçe ve bazı köyleri; Elazığ/Baskil ilçesinin Fırat nehri boyundaki bazı köyleri türkülerin yoğunlukla söylendiği yerleşim birimlerindedir. Dinleme ve beğeni yönüyle Anadolu'nun bazı illerinde Arguvan Türküleri önemli yer tutar. Sivas, Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Elazığ, Erzincan, Yozgat, Çorum, Ankara, İstanbul gibi illeri örnek olarak verebiliriz. Amasya, Uşak, Çorum, Samsun gibi illerden de Arguvan türküleri kasetlerine talep olmaktadır. Yurt dışında çalışanların beğendikleri kasetlerin başında Arguvan türküleri kasetleri gelmektedir (ŞahinÖzerol, 2004, s: 23).

2.1.3. Arguvan'ın Nüfusu

Arguvan ilçesinin nüfusunda yıllara göre değişiklikler gözlenmektedir. Ancak aşağıdaki tabloya bakıldığında ilçe nüfusunun yıllar geçtikçe azaldığı fark edilmiştir. Bu azalmanın temel sebebi olarak göçler gösterilmektedir.

Yıl	Toplam	Şehir	Kır
1965	21.701	2.407	19.294
1970	21.851	2.439	19.412
1975	21.622	2.461	19.161

1980	19.282	2.144	17.138
1985	18.601	2.101	16.500
1990	13.907	1.827	12.080
2000	10.594	2.730	7.864
2007	8.379	2.057	6.322
2008	8.711	2.099	6.612
2009	8.549	1.941	6.608
2010	8.289	1.865	6.424
2011	8.010	1.804	6.206

Tablo 1: Arguvan, kır ve şehir nüfusun yıllara göre istatistiği (Kaynak: tr.wikipedia.org ve TÜİK MBM, 2009: 14,15, 18, 23, 56).

2.1.4. Arguvan Yöresinde Geçim Kaynakları

Arguvan yöresinde yaşayan halkın çeşitli geçim kaynakları bulunmaktadır. Temel geçim kaynakları tarım, hayvancılık ve arıcılıktır. Arguvan yöresinde yürüttüğümüz alan çalışmaları sırasında Arguvan ilçesine 40 km. uzaklıkta olan Hekimhan ilçesinde karşılaştığımız Ömer Çetin adlı emekli öğretmen ve aynı zaman da bir çiftçi, alan çalışması sırasında temel geçim kaynakları olan kayısı ile ilgili şu sözleri söylemiştir:

Kayısının macerası bir yana dursun, yetmişli yıllara gelince Avrupa'ya doğru başlayan işçi göçü, Hekimhan'ı es geçmemiş derinden etkilemiştir. Artık kalanlarda kayısının çilesinin yanında birde gidene hasret kalmak vardır. Gidenler ise örf, adet, yaşam geleneklerini gittikleri yere taşımıştır.

2.2. Hekimhan Yöresi

2.2.1. Hekimhan Yöresinin Tarihi

Hekimhan bölgesindeki kazılardan elde edilen buluntular bölgenin eski bir yerleşim yeri olduğunu göstermektedir.

Doğu Anadolu bölgesini İç Anadolu bölgesine bağlayan ulaşım yolları üstünde bulunmasından dolayı Hekimhan, tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Taşhan gibi uygun şartlara sahip bir konaklama merkezine sahip

olması daha sonraları Danişmendliler, Selçuklular ve Osmanlılar için bu bölgenin önemini arttırmıştır (tr.wikipedia.org/wiki/Hekimhan).

Hekimhan ilçesinin merkezi 16. yy.'a kadar sadece bir mezra olarak bilinir. Osmanlı döneminde Hekimhan, Diyarbakır ile bağlı olan Malatya sancağının, Akçadağ nahiyesine bağlı bir köy olarak kayıtlara geçmiştir. Cumhuriyetin henüz ilan edilmediği “1910 yılında Hekimhan’ın ileri gelenleri zamanın başkenti olan İstanbul’a Hekimhan’ın ilçe olması” talebinde bulunmuşlardır. Ancak Hekimhan'ın kaza olması 23 Haziran 1921'de Hasan Çelebi ve Gelengeç bucaklarının da birleştirilerek ilçe olarak Malatya'ya bağlanmasıyla mümkün olmuştur (<http://hekimhan.bel.tr/sayfalar.php?id=12>).

Bölgeyle ilgili bilinen bir diğer tarihi gerçek ise, Selçuklular döneminde bu bölgede yazıldığı bilinen bir kitabenin üstünde Ermenice, Selçuklu ve Süryanice olarak yazılmış yazıların bulunmasıdır. Bu durum ise bölgede çeşitli etnik gurupların birlikte yaşama bilinci içinde yaşadıklarının göstergesidir.

2.2.2. Hekimhan Yöresinin Coğrafi Özellikleri

Günümüzde Malatya iline bağlı olan Hekimhan’ın Güneydoğusunda Karakaya Barajı, Kuzeybatısında Sivas iline bağlı olan Kangal ilçesi, Doğusundan Arguvan ve Güneybatısında ise Malatya’nın Darende ilçesi bulunmaktadır (maps.google.com).

Karasal iklimin hakim olduğu Hekimhan bölgesinin arazi koşulları bölgede düzenli bir şekilde tarım yapılmasına olanak sağlamasa da, bölgedeki yağış miktarı ve su kaynakları bölge insanın doğa sevgisiyle birleşince çeşitli ağaçlardan oluşan yeşil bir örtü ortaya çıkmıştır. Bu durum da bölgede ceviz ve kayısı ağaçlarının çoğalmasına olanak sağlamıştır (yerelnet.org.tr).

Hekimhan Doğu Anadolu bölgesinin “Yukarı Fırat” bölümünde yer alan Malatya ili sınırlarındadır. Doğusunda Arguvan, güney batısında Kuluncak ve Darende, kuzeyinde Sivas iline bağlı Kangal, güneyinde Yazıhan, Akçadağ ve Malatya bulunan Hekimhan yöresinin yeryüzü şekilleri engebeldir.

İlçenin yüzölçümü 1869 km², rakımı ise merkezde 1040 metre olup, köylerde daha fazladır. Dağlarda genellikle orman yok denecek kadar azdır. Dağların çok dik ve ormansız olması sağanak yağışlarda taşkınlara ve hızlı erozyona sebep olmaktadır. Son yıllarda Keban ve Karakaya barajlarının etkisiyle mevsim ılıman iklimine daha yakın olduğundan meşelik orman alanları oluşmaktadır. Zurbahan (2.004m),

Ayranca(2.520), Leylek(2.052), Akçababa(2.164), Kırnkayailçenin belli başlı tepeleridir. Merkezden geçen Kuruçay ve Yağca Çayı ilçenin akarsuları olup ilkbahar aylarında coşar ve yaz aylarında suları kuruyacak kadar azalır (Çoban, 2009: 3).

Kuruçay'ın vadisinin genişlediği kesimlerde tarıma elverişli toprakların yanı sıra yeşil alanlarında olması bu bölgenin önemli coğrafi özelliklerindedir.

Resim 2: Hekimhan'dan bir kesit.

2.2.3. Hekimhan'ın Nüfusu

Hekimhan'ın nüfusunda yıllara göre değişiklikler gözlenmektedir. Bu bölgede nüfusunun yıllar geçtikçe azaldığı fark edilmiştir. Bu azalmanın temel sebebi olarak göçler gösterilmektedir.

Ayrıca bu bölgedeki tarımsal faktörler bölgeye mevsimlik işçi göçünü arttırmıştır. Ancak göçler dönemlik olduklarından kalıcı anlamda bölge nüfusunun artmasında etkileri olmamaktadır.

Hekimhan nüfusunun yıllara göre değişimini gösteren tablo aşağıdadır.

Yıl	Toplam	Şehir	Kır
1965	44.548	4.288	40.260
1970	49.604	7.849	41.755
1975	51.330	11.818	39.512
1980	48.824	11.355	37.469
1985	44.106	11.579	32.527

Yıl	Toplam	Şehir	Kır
1990	42.467	13.612	28.855
2000	42.515	13.206	29.309
2007	23.739	7.708	16.031
2008	25.479	7.802	17.677
2009	25.548	7.734	17.814
2010	24.353	7.588	16.765
2011	25.105	7.069	18.036

(Tablo 2: Hekimhan Kır Ve Şehir Nüfusunun Yıllara Göre İstatistiği. Kaynak: tr.wikipedia.org ve TÜİK MBM, 2012: 14,15, 18, 23)

2.2.4. Hekimhan Yöresindeki Geçim Kaynakları

Hekimhan yöresinde yaşayan halkın çeşitli geçim kaynakları bulunmaktadır. Bölgede yaşayan halkın temel geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır. Hekimhan ilçesinde karşılaştığımız bir çiftçi temel geçim kaynakları olan kayısı ile ilgili şu sözleri söylemiştir:

Yörenin kayısı macerasını yine yörede yaşayan Bezgin mahlaslı emekli Ömer Çetin, Dayıma Haber adlı demesinde şöyle dile getirmektedir:

Salladık topladık islime attık
Sergide kuruttuk bir bir pırlattık
Üç ay vade ile üç yüze sattık
Yazan kara yazmış yazıyı Dayı

Birde tarlaya domuz dadandı
Kendi ağa, bizi maraba sandı
Bize üçte biri bile kalmadı
Vallahi dozer gibi kazıyor Dayı

Yerli Hekimhanlı pek nadir kaldı
Kiminin damına baykuşlar kondu
Çoğu sattı savdı şehirli oldu
Bizim hanımda mızımızlıyor Dayı

Bezgin bezer oldu halar haraba
On kişiden biri diyor merhaba
Yazacak çok şey var ama burada
Tükenmez tükendi yazmıyor Dayı

Hekimhan'dan haber sormuşsun dayı

Kayıslar sarardı islimler yandı
Mumla aranıyor Adıyamanlı
Sorma rezillik diz boyu Dayı

2.3. Polat Yöresi

2.3.1. Polat Yöresinin Tarihi

Malatya'ya 57 km. uzaklıkta olan Doğanşehir'in en eski adı "Zapetra/Zibetra"dır . Bu bölge "Roma, Bizans, Abbasi ve Selçuklu egemenliğinde kaldıktan sonra; Danişmendliler, Memlükler, Akkoyunlular ve Dulkadiroğulları devirlerini yaşar ve sonunda Yavuz'un 1515 yılındaki Mısır seferi sırasında Osmanlı'ya katılır. Osmanlı kaynaklarında ise bölge adı "Subadra" olarak geçmektedir. Anadolu'nun diğer yerlerinde olduğu gibi, burada da yoğun Türkmen göçlerine rastlanır. Göçleri tetikleyen en önemli unsur Anadolu'nun kuzeydoğu – bugünkü Rusya, Gürcistan ve Ermenistan– bölgesindeki savaşlardır. Rusya ile yapılan savaş sonucu Doğu bölgesine birçok insan yerleşmiştir. Bu durum Doğanşehir'in "Muhacir köyü" olarak da anılmasına neden olmuştur. "Doğanşehir, 1929 yılında Akçadağ'a bağlı bir bucak merkezi iken, 1946 yılında ilçe yapılmıştır" (Sinan, 1992: 17-18).

Kronolojik sıralamaya göre, Hititler, Urartular, Persler, Romalılar, Bizanslılar, Emeviler, Abbasiler, Danişmendliler, Selçuklular, Memlükler ve Osmalılar egemenliği altında bulunan bu yöre Cumhuriyetin ilanı ile Türkiye Cumhuriyeti bayrağı altında yönetilmiştir.

İlçenin tarihinde birkaç deprem olayı yaşanmış ve bundan dolayı köyler harap olmuştur. Dolayısıyla ilçe zaman içinde "Harapşehir" ve "Viranşehir" olarak adlandırılmıştır. 1933 yılında İsmet İnönü'nün ilçeyi ziyaret ederek buranın adını "Doğanşehir" olarak değiştirmiş ve ilçenin adını belirlemiştir (Kaygısız – Günaydın, 1986: 11).

Bölgede bulunan Kral Tepesi'nde yapılan kazılarda büyük eşya saklama küpleri ve ufak tefek heykelcikler bulunmuştur. Bu bulgular bölgede daha önce yaşayan halkların tarihini anlamamızda oldukça aydınlatıcıdır (polat.bel.tr/?kategori=tarihce).

Resim 3: Polat'tan bir kesit.

2.3.2. Polat Yöresinin Coğrafi Özellikleri

Malatya iline 65, Arguvan İlçesine 122 kilometre uzaklıkta olan Doğanşehir, Polat beldesi çevresindeki diğer yerleşim yerlerine göre daha ılıman bir iklime sahiptir. Belde, etrafı Kuduran Dağı, Devrent ve Kral Tepesi ile çevrili bir ovanın içinde yer almaktadır. Bu beldeden Doğanşehir ilçesine asfalt bir yol uzanmaktadır.

Bu yörede derelerin canlılığı toprağı da bereketlendirmektedir. Fındık deresi, Çat deresi, Büyükkale deresi, Demirci deresi, Büyükkurtluca deresi ve Ağdere'nin birleşmesiyle oluşan Polat Deresi bölgenin can damarı konumundadır.

Bir belediyeye sahip olan Polat beldesi yakınlarında Yolkoru, Çavuşlu, Fındık, Dedeyazı, Karaterzi, Polatdere, Topraktepe köyleri bulunmaktadır. Bu yerleşim yerlerinin tümü Polat beldesiyle ticari ilişkiler geliştirdiğinden Polat beldesini bölgedeki ticaret merkezi olarak düşünülebilir. Polat, 1923'ten sonra yöre köylerinin merkezi olmaya başlamış ve 1925 yılında kasaba olmuştur. Cumhuriyetin ilk kasaba yaptığı yerleşim merkezlerindedir. 1930'da Ahmet Coşkun ilk Belediye Başkanı olarak seçilmiştir. Polat 1946 yılına kadar Akçadağ İlçesine bağlı belde iken Polat Beldesi ve çevre köyleri arazinin darlığı, geçim sıkıntısı nedeniyle dışarıya büyük göç vermiştir. Nüfusu yeterli sayıya ulaşmadığından ilçe olamayan Polat Doğanşehir ilçe olunca Akçadağ'dan ayrılarak Doğanşehir'e bağlanmıştır (Deniz, 2012: 2-3).

Polat ovasında yaşayan halkın en önemli geçim kaynakları tarım, bağ ve bahçeciliktir. Bahçelerde özellikle elma, kayısı, kiraz vb. ürünleri'nin yanı sıra patates, nohut, tütün, şeker pancarı, buğday ürünleri de yetiştirilip çevre ilçelere satılmakta böylelikle ticaret damarı canlı tutulmaktadır.

Polat yöresindeki bazı coğrafi bölgelerin Polat Türküleri üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Kemal Deniz, bu coğrafi bölgelerin isimlerini kısaca şu şekilde tespit etmiştir:

Kartal Dağı, Alişükranönü Tepesi, Kilisetepe, Köroğlu Kalesi, Guzgaya Tepesi, Fatmasivrisi Tepesi, Karatepe, Kırıkbaşı, Yazılıtaş, Dikilitaş, Gürük Çukurları, Gürük(Kurt) Deresi, Gürük(Kurt) Sırtları, Orta Tepe, Karagöz Tepe, Kızılburun, Domuzburnu, Av Kayası, Mıhlı Gediği, Baharın Gediği, Büyük Kozluk, Camuz Alanı, Şit Pınarı, Subatan Çeşmesi, Sulu Mağara, Derbent Kuyusu, Örü, Koru, Beypınarı, Kral Tepesi, Polat Deresi, Adatepe (Deniz, 2012: 4).

Polat bölgesinin coğrafi özellikleri dikkatli bir biçimde incelendiğinde, yöredeki çeşitli yer şekillerinin bu bölgede yaşayan insanların genel karakterlerini yani kültürel özelliklerini etkilediği gözlenmektedir. Bu durumun kendini Polat Türküleri'nde açığa vurduğu söylenebilir.

2.3.3. Polat'ın Nüfusu

Polat ilçesinin nüfusunda yıllara göre değişiklikler gözlenmektedir. Ancak aşağıdaki tabloya bakıldığında ilçe nüfusunun yıllar geçtikçe azaldığı fark edilmiştir. Yıllara göre köy nüfus verileri aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir.

Yıl	Nüfus
1960	10.600
1965	8.750
1970	7.410
1975	7.128
1980	6.300
1985	6.000
1990	5.200
2000	5.767
2007	2.665

Tablo 3: Doğanşehir (Polat) nüfusunun yıllara göre istatistiği (Kaynak: tr.wikipedia.org ve TÜİK MBM, 2008: 14,15, 18, 23).

Polat ilçesi nüfusunun yıllar geçtikçe azaldığı resmi rakamlarla yukarıdaki tabloda gösterildi. Bu tabloda dikkat çeken en önemli husus beldede yaşayan insan sayısının azalmasıdır. Bu azalmanın en büyük sebebi ise bu bölgeden diğer bölgelere artarak devam eden bir göç sürecinin yaşanmasıdır.

2.3.4. Polat Yöresindeki Geçim Kaynakları

Polat yöresinde yaşayan halk tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır. Bölgedeki toprak yapısının uygun olması vesilesiyle kayısı ve elma gibi tarımsal ürünler belirli mevsimlerde toplanıp ekonomiye katkı sağlamaktadır. Kayısı ve elmanın yanı sıra bu bölgede yaygın olmamakla birlikte ceviz ve fasulye üretimi de yapılmakta ve yöre halkına ekonomik yönden kazanç sağlamaktadır.

3. ARGUVAN, HEKİMİHAN VE POLAT YÖRESİ EZGİLERİNİN ÇEŞİTLİ AÇILARDAN İNCELENMESİ

Bu bölümde amaç araştırma bölgelerinde kullanılan müzik dilinin çeşitli açılardan belirlenen yöntemlere göre açıklanmasıdır. Bu amaçla Arguvan, Hekimhan ve Polat yöresi kırık havaların edebi, müzikal, dizi, farklılıkları yönlerinden karşılaştırılmıştır.

3.1. Arguvan, Hekimhan ve Polat Yöresi Kırık Havalarının Edebi Yönden İncelenmesi

Yöreden yöreye ağızların farklılaştığı, birbirine çok yakın yerleşim yerlerinde bile aynı sözcüklerin farklı şekillerde söylendiği veya aynı sözcüklerin farklı anlamlarda kullanıldığı bilinmektedir. “Türk lehçelerinde değişik yörelerdeki şivelerin kelimelerdeki harflerin söyleniş-telaffuz farklılıklarını” ağız olarak isimlendiren araştırmacılar ağzın halk arasında “şive” veya “ezgi” olarak da kullanıldığını aktarmaktadırlar (Özgül, Turhan ve Dökmetaş, 1996: 37).

Farklı ağızların oluşmasında coğrafi farklılıklar ve iletişim faktörleri etkilidir. Ağız üzerine yapılan bir araştırmada yazar yörenin coğrafi ve demografik yapısının dil ve ağızlar üzerindeki etkisini şu şekilde açıklamaktadır:

Yalıtılmış köyler ve çok kültürlü kasabalardan oluşan yerleşim yapısının bölgede konuşulan dil ve ağızlar üzerinde önemli bir etkisi olmuştur. Bir yanda yalıtılmış köy yapıları söz konusu dil ve ağızların bazı önemli arkaik özelliklerini muhafaza etmesine olanak verirken diğer yanda kasabalardaki çok kültürlü ortam kültürler arasında güçlü bir etkileşime zemin hazırlamış, bu dil ve ağızlarda yeniliklerin ortaya çıkmasını kolaylaştırmıştır (Kolivar, 2011: 5).

Bu durum, araştırmalarını özellikle sanat ve edebiyat alanında derinleştiren araştırmacıların sıklıkla incelediği bir husustur. Biz de çalışmamızın bu bölümünde Arguvan, Hekimhan ve Polat yörelerinde kullanılan ezgilerin edebi, müzikal, dizi, ve usul farklılıkları yönlerinden inceleme konusu yapacağız.

3.2. Arguvan, Hekimhan ve Polat Yöresi Ezgilerin Dilbilimsel Yönden İncelenmesi

“Ağız yöresel söyleyiş ve ifade özelliği yani şivedir.” (Paşmakçı, 2013). Ağızlar edebi yönden karşılaştırılırken bazı kelimelerin nasıl kullanıldıklarına

bakmak gerekir. Örneğin aşağıda Malatya/Arguvan yöresi ağzında bazı sözcüklerin nasıl söylendiklerini inceledik:

Ses değişimleri:

A-E değişmesi: biraz-birez, ama-emme, taze-teze;

İ-Ü değişmesi: geldik-geldük, yedik-yedük;

K-G değişmesi: kavak-gavah, kalem-galem,

K-H değişmesi: alçak-alçah, çakmak-çakmah, tokmak-tokmah;

N-Ğ değişmesi: sonunda-soğunda, önünde-öğünde;

J-C değişmesi: candarma- jandarma, cillet-jilet;

P-B değişmesi: parmak-barmah, pestil-bastih, pastırma-bastırma;

Ö-Ü değişimi: öğretmen-üğretmen, döğmek-düümek;

V-M değişmesi: vavap-mahap, maap;

T-D değişmesi: duvar-tuvar, diken-tiken, dolu-tolu;

Ş-S değişmesi: uyumuş-uyumus, gelmiş-gelmis;

L-V yer değişmesi: selvi-sevli, şalvar-şavlar, selver-sevler;

R-V yer değişmesi: kirve-kirve, avrat-arvat. (Bebek, 2013:10)

Bu ses değişmelerinin çeşitli kelimelere uygulanışını ve yöre halkının bu kelimeleri günlük dilde kullanmasını ise Eroğlu şöyle açıklamıştır:

Arguvan Ağzı resitatif (konuşur gibi) tarzda olup; yöredeki konuşma dilinin özellikle düzensiz kalıp ritimli eserlere yansımından başka bir şey değildir. Yöre halkı konuşma üslûbu içerisinde kullandığı “ölem, ah aman, adam, oy, aney,” gibi terennümlerin yanı sıra “suna boylum ağlama”, “Yaradan” a kurban olam”, “ben ölürüm ağlama”, “cananım benim” gibi cümleleri Arguvan’da yaygın olarak kullanılan kalıp melodilerin içerisine ustalıkla yerleştirmiştir (Eroğlu, 2011:198).

Söz konusu ses değişiminin lehçe ve şivelerdeki dilbilimsel anlamını Dökmetaş şöyle açıklamıştır:

Lehçe ve şivelerde morfolojik farklılıklar olurken ağız ayrılıklarında fenotik (sesbilimi) farklılıklar ve anlam farkı olmaktadır. Örneğin, “geliyorum” yerine “geliyom” denilmesi gibi (Özgül, Turhan ve Dökmetaş, 1996: 37).

3.3. Arguvan, Hekimhan ve Polat Yöresi Ezgilerin Müzikal Yönden İncelenmesi

Araştırma bölgelerinde kullanılan dizi bakımından özelliklerini karşılaştırmadan evvel halk müziğindeki melodik yapıyı incelemek yerinde olacaktır.

3.3.1. Türk Halk Müziğinde Melodik Yapı Bakımından İncelenmesi

Müziğin iskeleti olarak niteleyebileceğimiz melodik yapıyı oluşturan başlıca öğeler dizi, ve ritimdir. Halk müziğinde ise “ses sisteminin temel yapısı, pentatonik iskeleti taşıyan minör ve inici karakterde bir temel üzerine kurulmuştur” (Ataman, 2009:68). Bu nedenle dizilerin halk müziğinde önemli bir husus olduğu açıktır.

Türk Halk Müziğindeki ezgilerde, belli karakteristik sesleri bünyesinde bulunduran dizi grupları vardır. Genellikle bu gruplara “ayak” adı verilmektedir. Uzun süre Türk Halk Müziğinin belli kural ve kalıplara dayandırılmasının sakıncalı olduğu ileri sürülmüştür. Bu iddia bir yere kadar doğrudur. Çünkü halk müziği, önceden belirlenmiş kurallara göre oluşmamıştır. Dizi-ayak adlarının ne amaçla konduğu, kim tarafından konduğu bilinmemektedir. Bu adlar yöreden yöreye değişik olarak söylenmektedir. Bu diziler ezgi süresince değişmezken, ezgi süresince birkaç dizinin kullanıldığına da rastlanmaktadır (Savaş, 2009:24).

GTHM’de ayak kavramı şu tanımlamalarla açıklanmıştır: Paşmakçı’ya göre ayak; “Türk sanat müziğinde makam karşılığı”, Oransay’a göre; “Geleneksel sanat musikisindeki makam kavramının yerel musikideki karşılığı”, Yastıman’a göre; “Halk müziğindeki ezgilerin dizi yapısı” olarak tanımlanmıştır. Ayak kavramına örnek olarak ise Nida Tüfekçi Kars’taki âşık makamları’nı vermektedir (Özbek, 1987:205).

3.3.2. Müzik Bilimsel Yönden İncelenmesi

3.3.2.1. Yöntem

Her türden bilimsel araştırmanın yönteminin sonucu doğrudan etkilediği yadsınamaz bir gerçektir. Her araştırmanın yöntemi ise araştırmanın konusuyla ve dolayısıyla araştırılan nesneyle bağlantılıdır. Başlıkta belirtilen konu ise hem teorik hem de pratik çalışmaları gerektirmektedir. Bu bağlamda konunun gereği olarak araştırma konusu ile ilgili genel kaynaklar incelenmiş ve araştırma alanında çeşitli gözlemlerde bulunulmuştur.

Yöntem bilgi kuramsal bir kavramdır ve bilginin üretiliş biçimini betimler. Bilim herhangi bir şeyi belli bir ele alış olduğuna göre, yöntem bu ele alışın temel tasarımı anlamına gelir. Kuramsal çerçeve, hipotez oluşturma, sorun biçimlendirme, veri toplama ve çözümleme teknikleriyle açıklama yollarının bütününi kapsayan bir tasarımdır (Özer, 1997:33).

Araştırma konusu olarak seçilen Arguvan, Hekimhan ve Polat ağız kırık havalar, araştırmanın kuramsal çerçevesini belirler. Sözlü geleneğin önemli belirleyicisi olan ağızlar aynı zamanda ezginin melodik yapısı üzerine de etki eder. Arguvan ve Polat ağız olarak bilinen iki farklı ağız birçok dilbilimci tarafından saptanmış ve üzerinde bilimsel çalışmalar yapılmıştır. Kelimelerdeki harflerin söyleniş-telaffuz farklılıkları ağız olarak adlandırılır. Bunları saptayan birçok araştırma kaynak alınarak, halk kültürünün en önemli ögesi olan kırık havaların incelendiği bilimsel çalışmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar incelendiğinde, dilbilimin kullandığı yöntemlerin temel alındığı, çözümleme aşamasında müzik bilimsel yöntemlerin etkin olarak kullanılmadığı saptanmıştır.

Bugün etnomüzikolojinin kullandığı katılımcı gözlem yöntemi verilerin toplanması aşamasında araştırmacının çalışma alanında yaşamasını verileri toplamasını gerektirir. Bu amaçla araştırmacı alana giderek verilerini toplamıştır. Verilerin toplanması sürecinde kaynak kişi bilgi formları yazılmış (Ek 4) ve ezgiler JVC marka GR- D750U modeli dijital video kamera ile kaydedilmiştir. Verilerin çözümlenmesi aşamasında bu ezgiler günümüz nota yazım sistemine çevrilmiştir.

Alanda elde edilen ezgilerin dışında, TRT'nin resmi arşivinde yer alan Arguvan, Hekimhan ve Polat yöresi kırık havalar araştırmanın çerçevesini belirlemiştir.

Verilerin çözümlenmesi aşamasında “Taşıl Bezekleme Yöntemi” kullanılmıştır. Günümüzde unutulmuş bu yöntemin kullanılmasıyla kırık havaların çözümlenmesinde önemli bilgilere ulaşılabileceği görülmüştür. Erdoğan Okyay'ın “Çeşitli ağız ve tavırlarda ancak belirli taşıl bezeklere izin verildiği için, halk müziğinde gelenek önemli rol oynar” açıklaması bu yöntemin araştırmanın çözümlenmesinde ne denli önemli olacağını göstermiştir.

Erdoğan Okyay'ın “Türk kırık havalarının ezgisel biçimlendirme öğeleri” başlıklı doktora çalışmasında açıkladığı bu yöntemi ardından Gültekin Oransay teknik olarak geliştirmiş ve “Taşıl bezeklerin kodlanması” makalesinde bildirmiştir. Oransay 1979:3-4) Geliştirilen bu yöntemi Kumru Canku “Halk Musikimizde Taşıl Bezek” başlıklı bildirisinde kullanmıştır (Canku, 1979).

3.3.2.2. Yöntemin Açıklanması

Gültekin Oransay, Almanların “Stehende Wendung” olarak adlandırdığı ve “Taşıl Bezek” olarak dilimize kazandırdığı bu kavramı şöyle açıklar;

Ortalama ezgi, ezgi çekirdeğinin bezeklendirilmesiyle elde edilir. Çekirdeğe katılan bu bezekleri sanki taşlaşmış oldukları için “taşıl bezek” olarak adlandırıyoruz. Ortalama ezgide olduğu gibi, bir türkü ya da oyun havasının her başkantsı¹ da çekirdek ezgisine değişik taşıl bezekler eklenmesiyle ortaya çıkar. Taşıl bezekler yerel ezgilerimizin incelenmesinde önemli yeri olan nota kümeleridir. Bununla birlikte bu nota kümelerini nota yazısıyla göstermek ya da kelimelerle betimlemek hem zaman hem yer almakta, ayrıca çizelge düzenlemeyi güçleştirmekte, ilintileri bir çırpıda görmeyi engellemektedir. Bunun için taşıl bezeklerin kolay anlaşılır kısa kodlarla gösterilmesi bir zorunluluk olmuştur. Birkaç yıldır bu konuda yaptığım denemeler sonucu en kullanışlı kodlama dizgesinin çekirdek sesi 5 sayısı ile gösteren, çoğunlukla özel durumlarda harflerle iş gören bir dizge olduğunu saptadım (Oransay 1979:3).

¹ Başkantsı: Varyant, versiyon ve çeşit anlamlarına gelmektedir.

Oransay'a, "Taşıl Bezek" yöntemi aşağıda gösterilen dört adımda yapılmaktadır:

1- Çekirdek ses 5 ile, çekirdek sesin incesindekiler çekirdekten uzaklaşmış sırasına göre 6,7,8,9, ile çekirdek sesin kalınındakiler çekirdeğe yaklaşmış sırasına göre 1,2,3,4 ile gösterilir.

2- Çekirdek sesin altılı incesi a, yedili incesi b, sekizli incesi c, altılı kalını A, yedili kalını B, sekizli kalını C ile gösterilir.

3- Susma m ile gösterilir.

4- 1'den 9'a dek sayılar ile a,b,c ve A,B,C,m harfleri taşıl bezek içindeki birim süreyi simgeler. Daha uzun süreleri gösterirken her artık birim için bir 0 (sıfır) eklenir" (Oransay 79:4).

Taşıl bezeklerin kodlanması;

The image shows a musical score for 'Taşıl Bezek'. It consists of two staves. The top staff is labeled 'ORTALAMA EZGI' and the bottom staff is labeled 'ÇEKİRDEK EZGI'. Both staves are in 12/8 time. The core melody staff has numerical codes written below it: 56, 5, 504, 54, 57, 5, 504, 53. The notation includes notes and rests, with a vertical bar line separating the first four notes from the last four notes.

Oransay; Taşıl bezeklerin kodlanması amacıyla geliştirdiği dizgeyi Erzurum yöresinin Çift Beyaz Güvercin oyun havasının çekirdeğini ortalama ezgiyle alt alta yazarak, yukarıda verilen örnekle açıklamıştır.

4. ARGUVAN, HEKİMİHAN VE POLAT TÜRKÜLERİNİN ÇEKİRDEK EZGİLERİNİ SAPTAYARAK TAŞIL BEZEKLEME YÖNTEMİYLE ÇÖZÜMLENMESİ

Bu bölümde, belirlenen yöntem çerçevesinde Arguvan, Hekimhan ve Polat yöresinde söylenen türkülerin “çekirdek ezgileri” saptanarak ortalama ezgileri kodlanmıştır. Yöntemin nasıl ilerlediği örnekler üzerinden anlatılmış ve ayrıca bazı türkülerin dilbilimsel yapısı incelenmiştir.

4.1. TRT Repertuarından Alınan ve Alanda Derlenen Arguvan Hekimhan ve Polat Türkülerinin Çekirdek Ezgilerinin Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması

Türkiye Radyo Televizyon (TRT) kurumu Anadolu’da söylenegelen birçok türküyü derleyerek notaya almıştır. Bu çalışmada bu türkülerden Arguvan, Doğanşehir ve Hekimhan yörelerine ait olan birkaç türkü incelenmiştir.

4.1.1. Ha Leylim Leylanı Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması

TRT REPERTUAR NO: 1088

HA LEYLİM LEYLANI

KİMDEN ALINDIĞI
ŞÜKRÜ ÇALIŞKAN

NOTAYA ALAN
M.SARISÖZEN
DERLEME TARİHİ
04/12/1952

MALATYA-HÜKİMİHAN

ORTALAMA EZGI

HALEY LİM LEY LA NI SA BA HI NAN GÜN DO ĞAR
HALEY LİM LEY LA NI TA BAK TA DA RI GÖRDÜM

560 5 503 50m 556 564 605 50m

ÇEKİRDEK EZGI

HALEY LİM LEY LA NI BO YA LI KO NAK LA RA
HALEY LİM LEY LA NI DÜ ŞÜM DE YA RI GÖRDÜM

560 5 503 50m 556 564 605 50m

HALEY LİM LEY LA NI YAR BI ZI DA VE TET MIŞ
HALEY LİM LEY LA NI KEŞ KE GÖRME ZO LAY DİM

560 5 503 50m 506 564 665 50m

HALEY LİM LEY LA NI KIR MI ZI YA NAK LA RA
HALEY LİM LEY LA NI BEN Zİ Nİ SA RI GÖRDÜM

560 5 503 50m 556 564 605 50m

SONERALTIKULAC

Ortalama ezgi, ezgi çekirdeğinin bezeklendirmesiyle elde edilir. Ortalama ezgi ve çekirdek ezgiyi alt alta sıraladığımızda ortalama ezginin bezek seslerden oluştuğunu görürüz.

Ezginin usulü 4/4'lüğün üçerli şeklinden oluşmaktadır. Her bir vuruş üç sekizlikten oluşmaktadır. Birinci porteyi incelediğimizde, çekirdek ezgideki noktalı si yerine sekizlik la ve dördlük si, ikinci vuruşundaki do çekirdek ezgi, ortalama ezgi de aynı ses olarak tutulmuştur. Re yerine dördlük re ve sekizlik si sesini vererek do

sesine hazırlamaktadır. Üstteki notalar birer taşıl bezektir. Kalıplaşmış olan taşıl bezekler özgürce yer değiştirebilir. Ölçüdeki sekizlik es işaretleri küçük m işareti ile gösterilmektedir. İkinci ölçüde ise noktalı dörtlük re yerine sekizlik re-re-mi, do yerine sekizlik do-re-si, üçüncü ölçüdeki do yerine dörtlük do ve sekizlik si, la yerine dörtlük la ve sekizlik es işareti gelmiştir. Buradaki es işareti çekirdek ezgide m harfiyle gösterilmiştir. Bu ölçülerde hem inici hem de çıkıcı bezekler kullanılmıştır. Donanımdaki kullandığı ses si bemol iki komadır. Türkü, la kararlı bir ezgiden oluşmaktadır.

4.1.1.1. Ha Leylim Adlı Türkünün Varyantı Olan Sabah Güneşi Değdi Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması

YÖRESİ: MALATYA/HEKİMHAN
KİMDEN ALINDIĞI: DAVULCU EROİ.
SABAH GÜNEŞİ DEĞDİ
DERLEYEN/NOTAYA ALAN: SONER ALTIKULAC
NOTAYA ALMA TARİHİ: 20/09/2012

ORTALAMA EZGİ
SABAH GÜ NE Şİ DEĞ Dİ BO YA LI KO NAK LA RA
TABAK TA DA RI GÖR DÜM DÜ ŞÜM DE YA RI GÖRDÜM

ÇEKİRDEK EZGİ
450 550 554 5 506 543 500450 5

YAR BI ZI DA VET ET MIŞ KIR MI ZI KO NAK LA RA
KEŞ KE GÖRMEZ O LAY DIM BEN Zİ Nİ SA RI GÖRDÜM

506 550 554 5 506 543 500450 5

ÖY LE DİR YAR ÖY LE DİR ŞİM Dİ Kİ ZA MAN BOY LE DİR

506 550 500450 5 500450 543 500450 5

AL MIŞ YA RI KOY NU NA HEM Ö PER HEM SÖY LE NIR

506 550 500450 5 450 543 500450 5 SONERALTIKULAC

Sabah Güneşi Değdi türküsünün ilk portesi incelendiğinde, ortalama ezgi ile çekirdek ezgi alt alta yazılarak kodlama işaretleri yapılmıştır. Usulü 4/4'lüğün üçerli hali kullanılmıştır. Her bir vuruş üç sekizlikten oluşmaktadır. Noktalı do yerine sekizlik dördlük do, re yerine sekizlik re dördlük re, mi bemol yerine sekizlik mi-mi-re, re yerine ise aldığı çekirdek ezginin kendisi gelmiştir. İkinci portede ise noktalı do

yerine dörtlük do sekizlik re, re yerine sekizlik re-do-si, do yerine noktalı sekizlik do onaltılık si sekizlik do, si yerine aldığı çekirdek ezginin kendisi gelmiştir. Bu türkü dört çekirdek sestem meydana gelmektedir ve si kararlı ezgiden oluşmaktadır.

4.1.1.2. Ha Leylim Leylanı Türküsünün Varyasyonlarının Tespit Edilip Karşılaştırılması

TRT'nin 04/02/1952 tarihinde Malatya Hekimhan / Hacılar köyü halk sanatçısı Şükr Çalışkan'dan derlediği bu türkü, 20/09/2012 tarihinde araştırmacı tarafından Hekimhan/merkez de yaşayan yöresel davul icracısı Erol Sarı'dan yeniden derlenmiş ve notaya alınmıştır. Sözleri genellikle aynı kalan türkünün ezgisel bakımdan değişime uğramış olduğu görülmektedir. Erol Sarı ile yapılan alan çalışması sırasında TRT repertuarındaki biçimini seslendirdiğimde, türküyü bu haliyle yörede hiç duymadığını belirtmiştir.

Çalışmalarımız sırasında karşımaıza çıkan bu durumdan sonra Ha Leylim türküsünün çekirdek ezgisi saptanarak taşıl bezekleme yöntemiyle karşılaştırılması yapılmıştır.

HA LEYLİM LEYLANI ÇEKİRDEK EZGİ TAŞIL BEZEKLE KODLAMALARI

Trt den derlenen

503 556 506 5m 564 605 665 50m

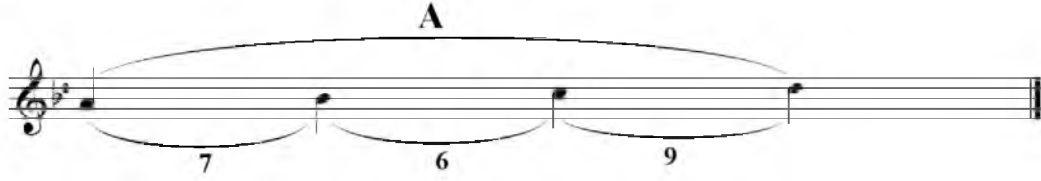
SABAH GÜNEŞİ DEĞDİ ÇEKİRDEK EZGİ TAŞIL BEZEKLEME KODLAMALARI

Erol Arı'dan derlenen

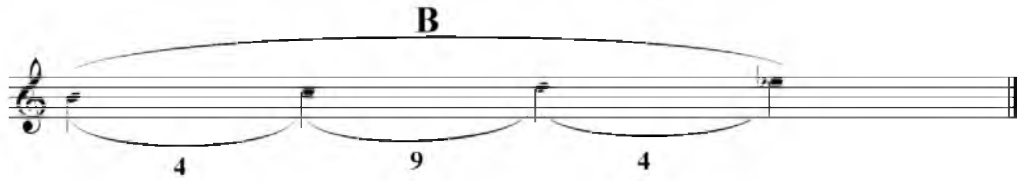
554 550 5 543 500450 450 506 500450 5 506

4.1.1.3. Ha Leylim Leylanı-Sabah Güneşi Değdi Adlı Türkülerin Dizi Bakımından Karşılaştırılmaları

HA LEYLİM LEYLANI

SABAH GÜNEŞİ DEĞDİ

4.1.1.4. Ha Leylim Leylanı Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması

Ha leylim leylanı sabahınan gün doğar	a	
Ha leylim leylanı boyalı konaklara	b	“nak” lar redif
Ha leylim leylanı yer bizi davet etmiş	c	“lara” redif
Ha leylim leylanı kırmızı yanaklara	b	
Ha leylim leylanı tabakta darı gördüm	d	“gördüm” ler redif
Ha leylim leylanı düşümde yâri gördüm	d	“arı” lar zengin kafiye
Ha leylim leylanı keşke görmez olaydım	e	
Ha leylim leylanı benzini sarı gördüm	d	

7+6= 13'lü hece ölçüsü

Nazım birimi: Dörtlük

Ağız Özellikleri

Sabahınan: sabah ile: sabahla

İle > la > ınan

yer: yar

e > a

4.1.1.5. Sabah Güneşi Değdi Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması

Sabah güneşi değdi	a	4+3= 7’li hece ölçüsü
Boyalı konaklara	b	“lara” lar redif
Yer bizi davet etmiş	c	“nak” lar zengin kafiye
Kırmızı yanaklara	b	
Öyledir yar öyledir	d	
Şimdiki zaman böyledir	d	“öyledir” tunç kafiye
Almış yari koynuna	e	
Hem öper hem söyledir	d	
Tabakta darı gördüm	f	“gördüm” ler redif
Düşümde yâri gördüm	f	“arı” lar zengin kafiye
Keşke görmez olaydım	g	
Benzini sarı gördüm	f	
Öyledir yar öyledir	d	
Şimdiki zaman böyledir	d	“öyledir” tunç kafiye
Almış yari koynuna	e	
Hem öper hem söyledir	d	
Nazım birimi: Dörtlük		

Ağız Özellikleri

Sabah ile >Sabahınan, sabahılan

ile >la

Yer >yar (e > a)

Farklılıklar

Birinci dizede “sabahınan güneş doğar” cümlesi ağız özellikleri yansıtılarak söylenmiş, “sabah güneşi değdi” dizesinde ise bu İstanbul Türkçesi’ne göre söylenmiştir. Diğer dizelerde herhangi bir söyleyiş değişikliği yoktur.

İkinci dörtlükte kafiye düzenleri her ikisinde de aynı, söyleyiş olarak Tabakta
darı gördüm/ Düşümde yri gördüm/ Keşke görmez olaydım/ Benzini sarı gördüm
dizelerinde ise daha yerel bir söyleyiş var.

Diğerinde İstanbul Türkçesi'ne daha yakın bir söyleyiş vardır. Kafiye eşitleri de
farklıdır.

Ölçüleri farklı İlki 13'l ikincisi 7'li hece ölçüsü olarak düzenlenmiştir.

4.1.2. Sabah Güneşi Doğmuş Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması

KİMDEN ALINDIĞI
HÜSEYİN BAŞARAN
MALATYA/HEKİMHAH/BALLIKAYA

SABAH GÜNEŞİ DOĞMUŞ
(LEYLİM YAR)

NOTAYA ALAN
SONER ALTIKULAC
NOTAYA ALMA TARİHİ
06/09/2012

SAZ

SABAH GÜ NE Şİ DOĞMUŞ
SU A KARİN CE İN CE

56 5 5443 5 56 5 5443 5 56 55 45 5

Detailed description: This system of musical notation is for the first system of the piece. It consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The treble staff contains the melody, and the bass staff contains the accompaniment. The melody is written in a 2/4 time signature and is in the key of D major. The first measure is marked 'SAZ'. The lyrics 'SABAH GÜ NE Şİ DOĞMUŞ' and 'SU A KARİN CE İN CE' are written below the treble staff. The notation includes a repeat sign after the first two measures. The fingering numbers 56 5 5443 5 56 5 5443 5 56 55 45 5 are written below the bass staff.

LEL LEL LEY LİM YAR LEY LİM YAR KIR MI ZI KONAK LA RA
SU YA YILDIZ DE YİN CE

5004 5004 5054 5 5053 5 55 55 5054 5

Detailed description: This system of musical notation is for the second system of the piece. It consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The treble staff contains the melody, and the bass staff contains the accompaniment. The melody is written in a 2/4 time signature and is in the key of D major. The lyrics 'LEL LEL LEY LİM YAR LEY LİM YAR KIR MI ZI KONAK LA RA' and 'SU YA YILDIZ DE YİN CE' are written below the treble staff. The notation includes a repeat sign after the first two measures. The fingering numbers 5004 5004 5054 5 5053 5 55 55 5054 5 are written below the bass staff.

LEL LEL LEL LEY LİM YAR LEL LEL LEL LEY LİM YAR SAZ

56 5 5443 5 56 5 5443 5 56 5 5443 5

Detailed description: This system of musical notation is for the third system of the piece. It consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The treble staff contains the melody, and the bass staff contains the accompaniment. The melody is written in a 2/4 time signature and is in the key of D major. The lyrics 'LEL LEL LEL LEY LİM YAR LEL LEL LEL LEY LİM YAR SAZ' are written below the treble staff. The notation includes a repeat sign after the first two measures. The fingering numbers 56 5 5443 5 56 5 5443 5 56 5 5443 5 are written below the bass staff.

YAR Bİ Zİ DA VET ET MİŞ
DUT MU YE DİN SEV Dİ ĞİM

LEL LEL LEY LİM YAR

LEY LİM YAR

EL MA LI YA
DU DAK LA RİN

56 55 45 5 5004 5004 5054 5 5053 5 55 5053

NAK LA_ RA
BAL LI_YAR

LEL LEL LEL

LEY LİM_YAR

LEL LEL LEL

LEY LİM_YAR

5054 5 56 5 5443 5 56 5 5443 5

Türkünün Analizi

Ezginin ilk portesini incelediğimizde la sesi yerine sekizlik la-si, do sesinde bezekleme yapılmayarak ortalama ezgide aynı ses tutulmuştur. Üçüncü dörtlükteki çekirdek ezgi on altılık do-si-si-la sesleriyle bezeklenmiştir. İlk ölçünün son dörtlüğünde hiçbir bezekleme bulunmadığı için la sesi tutulmuştur. Portenin ikinci ölçüsü birinci ölçüyle aynıdır.

SABAH GÜNEŞİ DOĞMUŞ (LEYLİM YAR) ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK KODLAMALARI

45 55 5054 5 56

5004 5 5053 5443 5

5004 55 56 5054

Şekilde görüldüğü gibi çekirdek ezgi tablosunda yer alan taşıl bezeklerin kodları bulunmaktadır. İnci bir seyir özelliğine sahiptir. Türkünün almış olduğu çekirdek sesler “fa, mi, re, do, la” sesleridir. Ortalama ezgide si sesini kullanmıştır.

Fakat kullanılan bu bezek bir sonraki notayı köprülenme görevindedir. Türküde toplam sekiz tane bezek kodlamasına rastlanmıştır. En çok kullanılan “5453, 5054, 5004, 5, 56”dır.

4.1.2.1. Sabah Güneşi Doğmuş Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi

Türküyü dizi bakımından incelediğimizde la-re aralığını büyük A, re-fa aralığı ise 2 rakamıyla gösterilmiştir. Yani A+2 şeklinde yazılmıştır. Re sesinden sonra yukarı doğru tiz bölgede iki ses genişleme özelliği vardır.

Kullanılan la-re aralığındaki seslerin komaları 769 kodundan, re-fa aralığı ise 94 komadan oluşmuştur. Dizi, si bemol iki komadan oluşmaktadır.

4.1.2.2. Sabah Güneşi Doğmuş Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması

Türkünün duraksız (es olmadan) söylenmesi; alışıldık diyaframdan gelen ve mısra sonunda es veren klasik Arguvan ağzından ayrılmasını sağlayan en önemli niteliktir.

Ayrıca Arguvan ağzında sıklıkla rastladığımız “k” harfinin baskın okunması Hekimhan’da kendini “k” yerine baskın olmayan hafif “g” harfine bırakmaktadır. Notalanması her ne kadar la karar yapılmışsa da Hekimhan’ın iç kesimlerinde do diyez ve re karar, aşıklık geleneğinin ve uzun sap bağlamanın daha baskın olduğu Ballı Kaya köyü ve civarında sol-la karar okunmaktadır.

Hekimhan türkülerinin icrasında yüksek seslerin ve tiz notaların kullanılması diğer bir dikkat çekici unsurdur. Yöreyi etkileyen Arguvan ve Çamşığı ağızlarında bu özellik görülmemektedir.

Türküde yer alan kreşendo ve do kreşendo ezginin oyun havası yapısına uygun olarak kıvrak bir söyleyiş tarzını da beraberinde getirmiştir.

Sabah güneşi doğmuş = 7 hece sayısı

Kırmızı konaklara = 7 hece sayısı

Yar bizi davet etmiş = 7 hece sayısı

Elmalı yanaklara = 7 hece sayısı

Türkü 7' li geleneksel hece ölçüsüne sahip olup kafiye tablosu şöyledir;

Doğmuş	a	a= “mıŖ” lar redif
Konaklara	b	b= “nak”lar zengin uyak
Etmış	a	“lara” lar redif
Yanaklara	b	
GürleŖti	c	c = “leŖti” ler redif
SelleŖti	c	
Kızdın	d	
GüzelleŖti	c	
İnce	e	
Deyince	e	“ince” tunç uyak
Sevdiğim	f	
Yar	g	

4.1.3. Beni Dertten Derde Saldın Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması

TRT REPERTUAR NO: 4134

KAYNAK KİŞİ
HASAN DURAK

MALATYA-ARGUVAN

BENİ DERTDEN DERDE SALDIN

NOTAYA ALAN
MEHMET SESKE

DERLEME TARİHİ
1992

ORTALAMA
EZGİ

ÇEKİRDEK
EZGİ

mm56 55 5054 505004 5064 55 5504 550

5564 55 5054 505004 5675 5054 5443 550

5005 550 5005 550 mm56 55 5054 505003

BE Nİ DERT DENDER DE SAL DİN
GÖZ YA ŞIM UM MA NEY LE DİN

ŞU GÖN LÜ MÜ NA SIL ÇALDIN MEC NU NUM LEY LA MI BUL DUM
AK LIM FİK RİM ZAY EY LE DİN PER PE PE Rİ ŞA NEY LE DİN

5564 5500 5504 505004 5064 5550 5054 505004

GÜ ZEL BU NA SIL SEV DAY MIŞ

5504 5500 (60)5054 550 5005 550 5005 550

A TAM DE DİM A TA MI YOM SATAM DE DİM SA TA MI YOM
A TAM DE DİM A TIL MI YOR SA TAM DE DİM SA TIL MI YOR

mm56 5500 5504 505004 5564 5500 5504 (6) 550

AK ŞAM SA BAH YA TA MI YOM
GE CE GÜN DÜZ YA TIL MI YOR

5564 5500 5504 505004

GÜ ZEL BU NA SİL SEV DAY MIŞ
GÜ ZEL BU NA SİL SEV DAY MIŞ

5675 5504 5443 550 5005 550 5005 550

SONERALTIKULAC

Türkünün Analizi

Ortalama ezgi, çekirdek sesin bezeklendirmesiyle elde edilir. Beni Dertten Derde Saldın adlı türkünün çekirdeğini ortalama ezgiyle alt alta yazdığımızda portedeki bütün notaların birer bezek ses olduğunu görürüz.

Birinci porteyi incelediğimizde, ilk olarak sekizlik es işaretiyle başladığını görürüz. Es işaretini mm olarak adlandırdığımızda sonraki sekizlik do yerine on altılık do-re, re sesi yerine sekizlik iki tane re, üçüncü vuruşunda tekrar re sesli çekirdek ezgi gelmektedir. Ortalama ezgide ise sekizlik re ve on altılık re ve do sesleri gelir. İlk ölçünün son üçlemesinde mi yerine sekizlik mi noktalı mi ve on altılık re sesi ile bezeklendiğini görmekteyiz.

İkinci ölçünün ilk dörtlüğünde çekirdek ezginin yerine sekizlik re ve on altılık mi ve do sesi gelir. Do yerine sekizlik re-re gelir. Üçüncü vuruşunda ise on altılık do sekizlik do ve on altılık si sesiyle bezekler. Son üçlemedeki re sesi yerine sekizlik re ve dörtlük re sesi gelir.

Bu portedeki taşıl bezekleri sınıflandıracak olursak genelde düz ve iniçi bezeklerden oluştuğunu söyleyebiliriz.

**BENİ DERTDEN DERDE SALDIN
ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK
KODLAMALARI**

550	55	mm56	55	505004	mm56	55	505003
5005	5054	55	5054	5550	5500	5054	
	5675	5504	5064	5054	5064	5564	
	5500	5564	550	5504	505004	505004	
	5504	505004	5500	550			
		5453	(60)5054				
		5500	5504				
		5564	5564				
		5443	(6)550				

Çekirdek ezgide görüldüğü gibi Arguvan müziği her ne kadar 3-5 sestem oluşsa da karşımıza sekiz çekirdek sesli türküler çıkmaktadır. Çekirdek ezgide görüldüğü gibi en çok vurgulanan ses do sesidir. Hemen arkasından re ve mi gelir. Re sesindeki 605054 ve 6550 kodlu seslerin parantez içine alınmasının nedeni çarpma sesinin kodlanmasını göstermesidir. Türkü, si bemol iki komadan oluşmakta ve la kararlı çalınmaktadır.

4.1.3.1. Beni Dertten Derde Saldın Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi

BENİ DERTTEN DERDE SALDIN

7 6 9 9 4 9 9

Türküyü dizi bakımından incelediğimizde la-re aralığını büyük A, re-la aralığını ise küçük a harfiyle gösterilmiştir. Yani A+a şeklinde gösterilmiştir. Kullanılan la-re aralığındaki seslerin komaları 769 kodundan, re-la aralığı ise 9499 komadan oluşmuştur.

4.1.3.2. Beni Dertten Derde Saldın Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması

Beni dertten derde saldın	a	
Şu gönlümü nasıl çaldın	a	“dın”lar redif

Mecnun'um Leyla'mı buldum b
Güzel bu nasıl sevdaymış C

“al” lar tamkafiye

Atam dedim atamıyom d
Satam dedim satamıyom d
Akşam sabah yatamıyom d
Güzel bu nasıl sevdaymış C

“amıyom”lar redif
“atamıyom” lar tunç kafiye

Gözyaşım umman eyledin e
Aklım fikrim zay'eyledin e
Perme perişan eyledin e
Güzel bu nasıl sevdaymış C

“eyledin” ler redif

Dünyamı başıma yıktın f
Han evimi harap ettin f
Genç ömrümü sen tükettin f
Güzel bu nasıl sevdaymış C

“tin” ler redif

Nazım birimi: Dörtlük
Ölçü: 4+4= 8'li hece ölçüsü

Söz Sanatları

İstifham: Güzel bu nasıl sevdaymış/ şu gönlümü nasıl çaldın
Telmih(hatırlatma): Mecnun ve Leyla

Ağız Özellikleri

Atam: atayım “y-ı” sesleri düşmüş
Satam: satayım “y-ı” sesleri düşmüş
Atamıyom- satamıyom- yatamıyom: atamıyorum- satamıyorum- yatamıyorum
“ r – u” sesleri düşmüş
Gözyaşım: gözyaşımı “ı” sesi düşmüş
Zay'eyledin: zayi eyledin “i” sesi düşmüş

4.1.4. Yüce Dağdan Bir Yol İner Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması

TRT REPERTUAR NO : 2886

KİMDEN ALINDIĞI
KADİR AKBAŞ

MALATYA-ARGUVAN

YÜCE DAĞDAN BİR YOL İNER

NOTAYA ALAN
İHSAN ÖZTÜRK

DERLEME TARİHİ
1986

ORTALAMA
EZGI

ÇEKİRDEK
EZGI

5650 5650 4650 5 5 m 5650 5650 4650 5054 50605650

AMMANU YU YU YUY

5650 5650 5767 5 5005 5540 5005 5550 56 5 5 5 5

YÜ CEDAĞ DANBİR YO LI NER YÜ CEDAĞ DANBİR YO LI NE R

5065 5064 5007860 5 5 m 5065 5064 5007860 5 5650

GE LİR DO LA NI DO LA NI Bİ Zİ ME LİN COŞKUN ÇA YI

5650 5650 4650 5 5 m 5650 5650 4650 5004 5650

A KAR BU LA NI BU LA NI

5650 5650 5767 5 5005 5540 5055 5550

Bİ ZİM E LİN COŞKUNÇA YI Bİ ZİM E LİN COŞKUN ÇA YI

5650 5650 4650 5 5m 5650 5650 4650 5004 5650

A KAR BU LA NI BU LA NI

5650 5650 5767 5 5005 5540 5055 5550

GE Lİ NOY GE Lİ NOY GE Lİ NO YO YOY

5650 5650 4650 5 5 m

GE LI NOY GE LI NOY GE LI NO YO YO Y

5650 5650 4650 5004 5650

YAN DI YÜ REK DE RI NO YO YOY

5650 5650 4650 5 5004 5540 5055 5550 SONER ALTIKULAC

Türkünün Analizi

Ortalama ezgi, çekirdek sesin bezeklendirmesiyle elde edilir. Yüce Dağdan Bir Yol İner adlı türkünün çekirdek sesi ve ortalama ezgi alt alta yazılmıştır.

İlk portede re çekirdek sesin yerine on altılık değerinde re-mi ve sekizlik re, do yerine on altılık do-re ve sekizlik do ile bezeklenmiştir. Üçüncü vuruşundaki do yerine ise on altılık si-re ve sekizlik do ile bezeklendiğini görmekteyiz. Si sesi olduğu gibi tutulmuştur. İkinci ölçünün üç dördlüğü bir önceki ölçüyle aynı kullanılmıştır. Son dördlüğünde re sesi yerine on altılık re-mi otuz ikilik re-mi ve on altılık re sesi ile bezeklenmiştir.

İlk portedeki taşıl bezekleri sınıflandıracak olursak genelde düz bezeklerden oluşmuştur. Daha sonraki portelerde inici ve çıkıcı bezeklemeler kullanılmıştır.

YÜCE DAĞDAN BİR YOL İNER ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK KODLAMALARI

5m 5065 5064 5650 5650 50605650 5007860 5650 4650 56 5054 5650 5004 4650 5540 5767 5 5005 6650 5550

Çekirdek ezgide kodlar alt alta yazıldığında, ortalama ezgide bezeklenen seslerin kullanım sıklığı dikkat çekmektedir. Yüce Dağdan Bir Yol İner adlı türkü 5 çekirdek sesli bir ezgiden oluşmaktadır. Ezgide karar sese önem verdiği görülmektedir. En çok bezekleme la sesinde uygulanmıştır. 5650 kodlu ezgi dört seste ortak kullanılarak bu bezeklemenin önemini vurgulamıştır. Türkü, si bemol iki komadan oluşmakta ve la kararlı çalınmaktadır.

4.1.4.1. Yüce Dağdan Bir Yol İner Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi

Türküyü dizi bakımından incelediğimizde la-re aralığını büyük A, re-mi aralığını ise 1 rakamıyla gösterilmiştir. Yani A+1 şeklinde yazılmıştır. Kullanılan la-re aralığındaki seslerin komaları 769 kodundan, re-mi aralığı ise 9 komadan oluşmuştur.

4.1.4.2. Yüce Dağdan Bir Yol İner Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması

Yüce dağdan bir yol iner	a	
Gelir dolanı dolanı	b	“anı”lar redif
Bizim elin coşkun çayı	c	“I” ler yarım kafiye
Akar bulanı bulanı	b	
Gelin oy oy oy		
Yandı yürek derin oy oy oy		(NAKARAT)
Yüce dağdan aşan bilir	d	“an bilir” ler redif
Aşıpta dolaşan bilir	d	“ş” ler yarım kafiye
Gurbet elin acısını	e	
Yardan ayrı düşen bilir	d	
Yüce dağda kar olmaz mı	f	“olmaz mı” lar redif
Sevende efkar olmaz mı	f	“ar” lar tam kafiye
Nazlı yardan ayrılırsam	g	
Dünya bana dar olmaz mı	f	
Kayalarda buz bağladı	h	“bağladı” lar redif

Dibini navruz bağladı h “z” ler yarım kafıye
Beni de bir gelin vurdu i
Yaramı da gız bağladı h

Nazım birimi: dörtlük
l: 4+4 = 8’li hece ls

Söz Sanatları

İstafham (soru sorma sanatı): kar olmaz mı, efkar olmaz mı, dar olmaz mı?
Ayrıca bu soruları sorarken aynı zamanda cevabı bilmektedir. Bu nedenle bilip de bilmemezlikten gelme sanatı olan “Tecahl-i arif” sanatı yapılmıştır.

Ağız zellikleri

Dolanı dolanı: dolanarak

El: il e > i

Bulanı bulanı: bulanarak

Navruz: nevrüz a > e

Gız: kız k > g

4.1.5. Çektiğim Cevr ile Cefa Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması

TRT REPERTUAR NO: 3412

KAYNAK KİŞİ
BAYRAM AKSÜT
MALATYA-ARGUVAN

ÇEKTIĞİM CEVR İLE CEFA (AĞ BABA SEMAHI)

DERLEYEN/NOTAYA ALAN
YÜCEL PAŞMAKÇI

DERLEME TARİHİ
29/11/1969

5054 55 5504 56 5064 55 5504 55

5054 4450 534 5500 5086 55 5054 5500

5586 5500 5053 5500 5054 55 5504 56

ÇEK TİĞİM CEV Rİ LE CE FA
İK RAR İ MA Nİ GÜ DE RİM

ÇEK Tİ ĞİM CEV Rİ LE CE FA SEV Dİ ĞİM SEN DE NÖ ÇÜ RÜ
İK RAR İ MA Nİ ĞÜ DE RİM SEN SİZ DÜN YA YI NEY LE RİM

5064 55 5504 55 5054 4450 534 5500

A MA NAM MAN AĞ BA BA YA

5086 55 5054 5500

GÖ NÜL Gİ DER BİR SEV DA YA GÖ NÜL Gİ DER BİR SEV DA YA

5586 5500 5053 5500 5586 5500 5053 5500

3

E ĞER İK RAR İ MA Nİ SE E ĞE RİK RAR İ MA Nİ SE
GA HI GE LİR GAH HI DER İM GAH Gİ DE RİM GAH Gİ DE RİM

5054 55 5504 56 5064 55 5504 55 SONERAL TIKULAC

Türkünün Analizi

Ortalama ezgi ve çekirdek ezginin almış olduğu kodlar yukarıda verilmiştir. İlk porteyi incelersek, ilk ölçünün tamamında do sesli çekirdek ezgi kullanılmıştır. Bu çekirdek ezgilerin farklı bezeklemelerden olduğunu görmekteyiz. İlk vuruş olan çekirdek sesin yerine sekizlik do ve on altılık do-si, ikinci vuruşunda iki tane sekizlik do, üçüncü vuruşunda on altılık do sekizlik do ve on altılık si, ilk ölçünün son dörtlüğünde ise iki tane sekizlik do-re sesleriyle bezeklenmiştir. İkinci ölçüde farklı olarak birinci vuruştaki notalar farklı bezeklenmiştir. Do yerine sekizlik do ve on altılık re-si, bezekleri kullanılmıştır.

ÇEKTIĞİM CEVR İLE CEFA(AĞ BABA SEMAHI) ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK KODLAMALARI

5054 534 5054 5054 5500
4450 55 5053 5086
5504 5586
56
5064
5500

Çekirdek ezgide kodlar alt alta yazıldığında, ortalama ezgide bezeklenen seslerin kullanım sıklığı görülmektedir. Çektiğim cevr ile cefa adlı türkü 5 çekirdek sesli bir ezgiden oluşmaktadır. Ezgide do sesine önem verildiği görülmektedir. En çok bezekleme do sesinde uygulanmıştır. 5054 kodlu ezgi 3 ses de ortak kullanılarak bu bezeklemenin önemini vurgulamıştır. Türkü, si bemol iki komadan oluşmakta ve la karar çalınmaktadır.

4.1.5.1.Çektiğim Cevr ile Cefa Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi

ÇEKTIĞİM CEVR İLE CEFA
A + 1
7 6 9 9

Türkü, dizi bakımından incelendiğinde la-re aralığı büyük A, re-mi aralığı ise 1 rakamıyla gösterilmiştir. Yani A+1 şeklinde yazılmıştır. Kullanılan la-re

aralığındaki seslerin komaları 769 kodundan, re-mi aralığı ise 9 kodlu komadan oluşmaktadır.

4.1.5.2.Çektiğim Cevr ile Cefa Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması

Çektiğim cevri ile cefa	a	
Sevdiğim senden öçürü	b	“a” yarım kafiye
Aman aman ağ babaya	a	
Gönül gider bir sevdaya	a	
Eğer ikrar iman ise	c	
İkrar imanı güderim	d	“im” ler redif
Sensiz dünyayı neylerim	d	“er”ler tam kafiye
Aman aman ağ babaya	a	“ya” lar redif
Gönül gider bir sevdaya	a	“a” lar yarım kafiye
Gahi gelir gah giderim	d	
Gah giderim gah giderim	d	

Nazım Birimi: Birincisi beşlikten oluşan bent; ikincisi altılıktan oluşan benttir.

Ölçü: 4+4= 8’li hece ölçüsü

Söz Sanatları

Tezat: (Anlamca birbirinin zıddı olan sözcüklerin kullanılması) gelmek- gitmek

İstifham: (soru sorma) sensiz dünyayı neylerim

Teşhis: (kişileştirme) gönül gider bir sevdaya

Ağız Özellikleri

Öçürü: ötürü ç>t / Gah: kah g>k

4.1.6. Sabah Olur Oğlan Gider İşine Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması

TRT REPERTUAR NO:2074 SABAH OLUR OğLAN GİDER İŞİNE NOTAYA ALAN
KAYNAK KİŞİ SİDDİK DOğAN MEHMET ÖZBEK
MALATYA-ARGUVAN DERLEME TARİHİ
1978

♩ = 84

ORTALAMA
EZGİ

SA BA HO LUR Oğ LAN Gİ DE Rİ Şİ NE
MER MER DA ŞA SA BUN GOY DUM E Rİ Dİ
O NU ME KOY DU LAR İS Sİ HE Dİ Gİ

ÇEKİRDEK
EZGİ

mm54 7500 5454 5 505443 5004 5

OY NAR OY NAR TAŞ DOL DU RUR PE Şİ NE
GÜMGÜM LE RE SU DOL DUR DU MI LI Dİ
A RA MIZ DA VAR DIR KARA HAN GE Dİ Gİ

mm54 7550 5453 5 565440 5003 5650 5

KURBA NO LAM SÜR ME GA RA GA Şİ NA
BE NİMYA RİM ŞU CI HAN DA Bİ Rİ Dİ
BA NADERLER Kİ MİN Kİ Zİ GE Lİ Nİ

mm54 7500 5453 5 565440 5003 5650 5

YAY LA DAN GEL KÖ MÜR GÖZ LÜM YAY LA DAN

5054 6450 5004 5650 5 505440 5004 5 SONERALTIKULAC

Türkünün Analizi

Ortalama ezgi ve çekirdek ezgi alt alta yazıldığında tiz sesli çekirdek ezgi ve bezeklemelerden oluştuğu görülmektedir. İlk porteyi incelersek; sekizlik sus ve sekizlik sol sesiyle başlamaktadır. Sol yerine on altılık sol-fa(#), mi yerine on altılık sol ve noktali sekizlik notası, üçüncü vuruşundaki sol yerine on altılık sol-fa-sol-fa ile bezeklenmiştir. Mi üçlemesinde kendi sesi tutulmuştur. Beşinci vuruşundaki üçlemede ise mi yerine sekizlik mi ve on altılık mi-re-re-do inici bezeklemesiyle bezeklenmiştir. Dörtlük mi yerine noktali sekizlik ve on altılık re sesiyle bezeklenmiştir. Son vuruştaki üçleme notası re sesinde tutulmuştur.

SABAH OLUR OĞLAN GİDER İŞİNE ÇEKİRDEK EZGI VE TAŞIL BEZEK KODLAMALARI

54 7500 5 576550 6450 5

5454 5 5003 5650 5650

5453 505443 5054 5004

5004 5

7550

Çekirdek ezgide kodlar alt alta yazıldığında, ortalama ezgide bezeklenen seslerin kodları görülmektedir. “Sabah Olur Oğlan Gider İşine” adlı türkü 6 çekirdek sesli bir ezgiden oluşmaktadır. Fa sesinde çekirdek sese rastlanmamıştır. Ortalama ezgide fa sesinin kullanılması bir sonraki notayı geçiş görevini görmektedir. Ezgi çıkıcı seyir olduğunda genelde çıkıcı bezekleme kullanılmıştır. Ezgi daha çok tiz bölgelerde asma kalışlar yapmaktadır. En çok bezeklemeleri mi-do-si seslerinde yapmıştır. Türkü, si bemol iki komadan oluşmakta ve la karar çalınmaktadır.

4.1.6.1. Sabah Olur Oğlan Gider İşine Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi

Türkü, dizi bakımından incelendiğinde la-re aralığı büyük A, re-sol aralığı ise 3 rakamıyla gösterilmiştir. Yani A+3 şeklinde yazılmıştır. Yukarı doğru tiz bölgede iki ses genişleme özelliği vardır.

Kullanılan la-re aralığındaki seslerin komaları 769 kodundan, re-mi aralığı ise 949 kodlu komadan oluşmuştur. Dizi, si bemol iki komadan oluşmaktadır.

4.1.6.2. Sabah Olur Oğlan Gider İşine Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması

Sabah olur oğlan gider işine	a	
Oynar oynar taş doldurur peşine	a	“ine” ler redif
Kurban olam sürme kara kaşına	a	“ş” yarım kafiye
Yayladan gel kömür gözlüm yayladan	B	
Mermer daşa sabun koydum eridi	c	“di” ler redif
Güğümlere su doldurdum ılıdı	c	“i”ler yarım kafiye
Benim yârim şu cihanda biridi	c	
Yayladan gel kömür gözlüm yayladan	B	
Önüme koydular ıssı hediği	d	“ediğ” zengin kafiye
Aramızda vardır karhan gediği	d	“i” ler redif
Bana derler kimin kızı gelini	d	
Yayladan gel kömür gözlüm yayladan	B	

Nazım Birimi: Dörtlük

Ölçü: 6+5 =11 ‘li hece ölçüsü

Ağız Özellikleri

Olam: olayım/ Daşa: taşa d> t/ Issı: sıcak

4.1.7. Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisi Saptanarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması

TRT REPERTUAR NO : 2825 **PINAR SENİ NEYDİP NEYDİP NETMELİ** **DERLEYEN/NOTAYA ALAN**
KİMDEN ALINDIĞI YÜCEL PAŞMAKÇI
MUHARREM TEMİZ **DERLEME TARİHİ**
MALATYA-ARGUVAN 27/03/1985

PI NAR SE Nİ NEY DİP NEY DİP NET ME Lİ
FI RAT KE NA RİN DA KA YIK DE Ğİ LEM

56 55 55 450 6500 5065 5 5

OY OY NEY DEM NET ME Lİ

6500 6500 450 6500 5064 5 5

SAZ OT YO LUP TA GÖZ LE Rİ Nİ
YAR DAN AY RI LA LI A YIK

5054 505055 56 55 55 567

DİK ME Lİ DAĞ LAR DAN A ŞAM OY YA RA
DE Ğİ LEM DE " " " " " " " " " "

6500 5065 53 32500 6504 5 5043 305006

U LA ŞA M SAZ
" " " " " " " " " "

E ĞER O YARDES TİN A LIP
BİR ÇİFT SE LA MI NA LA YIK

6504 5 5055 505054 5055 505055 56 55 55 450

GEL MEZ SE OY OY NEY DEM GEL MEZ SE SAZ
DE Ğİ LEM " " " " DE Ğİ LEM " " " " " "

6500 5065 5 5 6500 6500 450 6500 5064 5 5 5054 505055

KAZMA A LIPDAŞ LA RI NI KIR MA LI DA DAĞ LAR
GU RU YAGÖZ LE RİM YAR DAN AY RIL DIMDA "

56 55 55 567 6500 5065 53 32500

DA NAŞAMOY YA RA U LA ŞAM SAZ

6504 5 5043 305006 6504 5 5055 505054 5055 505055

DAĞ LAR DAN A ŞAM YA RA U LA ŞAM
DAĞ LAR GI ŞI MIŞ YOL CUM Ü ŞÜ MÜŞ

655003 6504 5 5003 405006 6504 5 5055 505054

5055 505054 56 55 555 567 55 54 553

567 55 54 506054 567 5056 505055 5055 505055 5055 505055

SONER ALTINKULAC

Türkünün Analizi

Türkü 9/8 olup düzümü 2-2-2-3 şeklindedir. Türkü seyir halinde 5 zamanlı, 7 zamanlı, 8 zamanlı ve 10 zamanlı düzüm şeklini almaktadır. İlk porteyi incelediğimizde si yerine sekizlik si ve do, sesiyle bezeklendiği görülür. İlk ölçünün ikinci ve üçüncü dörtlüğüne bakıldığında iki tane sekizlikten oluşan düz bezeklerden oluştuğu görülür. Son üçlemesinde ise sekizlik re ve dörtlük mi sesi gelmiştir. İkinci ölçüyü incelediğimde re sesi yerine on altılık mi ve noktalı sekizlik, do yerine sekizlik do ve onaltılık re-do düz bezeklemeler kullanılmıştır. Üçüncü ve dördüncü vuruşunda ise re sesi tutulmuştur. Türkü, si bemol iki komadan oluşmakta ve la kararlı çalınmaktadır.

PINAR SENİ NEYDİP NEYDİP NETMELİ
ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK
KODLAMALARI

450 55 5065 56 5054
6500 567 5 505055
5 6504 6504 5
53 5043 5055
32500 305006 505054

Çekirdek ezgide kodlar alt alta yazıldığında, ortalama ezgide bezeklenen seslerin kodları görülmektedir. “Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli” adlı türkü 5 çekirdek sesli bir ezgiden oluşmaktadır.

Ezgide genel olarak mi ve do seslerinde farklı bezekler kullanılmıştır. Karar sesine geldiğinde la sesi tutulmuştur. Türküde her hangi bir değerde es işareti kullanılmamıştır. Türkü, si bemol iki komadan oluşmakta ve la karar olarak çalınmaktadır.

4.1.7.1. Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi

PINAR SENİ NEYDİP NEYDİP NETMELİ

A + 1

7 6 9 9

Türkü, dizi bakımından incelediğimizde la-re aralığı büyük A, re-mi aralığı ise 1 rakamıyla gösterilmiştir. Yani A+1 şeklinde yazılmıştır.

Kullanılan la-re aralığındaki seslerin komaları 769 kodundan, re-mi aralığı ise 9 kodlu komalı sestem oluşmuştur. Dizi si bemol iki komadan oluşmaktadır.

4.1.7.2. Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması

Pınar seni neydip neydip netmeli a
Oy oy neydem netmeli a “meli” ler redif

Ot yolupta gözlerini dıkmalı	a	
Dağlardan aşam oy yara ulaşam	B	
Eğer o yar destin alıp gelmezse	c	
Oy oy neydem gelmezse	c	“gelmezse”ler redif
Kazma alıp daşlarını kırmalı	a	
Dağlardan aşam oy yara ulaşam	B	
Fırat kenarında kayık değilem	d	
Oy oy neydem değilem	D	“em”ler redif
Yardan ayrılalı ayık değilem	d	
Dağlardan aşam oy yara ulaşam	d	
Bir çift selamına layık değilem	d	
Oy oy neydem değilem	D	
Guruya gözlerim yardan ayrıldım	f	
Dağlardan aşam oy yara ulaşam	d	

Nazım Birimi: Dörtlük

Ölçü: 6+5= 11’li hece ölçüsü

İstifham: (soru sorma sanatı) netmeli

Ağız Özellikleri

Netmeli: ne etmeli: “e” sesi düşmüştür

Neydem: ne edeyim “e, y, i” sesleri düşmüştür

Dıkmalı: tıkamalı d>t “a” sesi düşmüştür

Aşam: aşayım “y, ı” sesleri düşmüştür

Ulaşam: ulaşayım “y, ı” sesleri düşmüştür

Değilem: değilim e > i

Guruya: kurusun g > k

Destin: testisini d>t ; n : sini

Daş: taş d>t

4.1.8. Bir Ay Doğar Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması

TRT REPERTUAR NO : 2837

KİMDEN ALINDIĞI
HASAN DURAK

MALATYA-ARGUVAN

BİR AY DOĞAR

NOTAYA ALAN
İHSAN ÖZTÜRK

İNCELEME TARİHİ
09/10/1988

ORTALAMA
EZGİ

BİR AY DO ĞAR İLK AK ŞAM DAN GE CE DEN

ÇEKİRDEK
EZGİ

mm56 5500 55 5067 504332

NE DEM NE DEM GE CE DEN SAZ

56 5067 5043 5 505055

ŞAVKL VURURPENCE RE DEN BA CA DAN DAĞ LARI GI ŞI MIŞ

mm56 5500 5065 5564 504332 5064 504332

YOL CU MÜ ŞÜ MUŞ NA SI LE DEM BEN SAZ

5064 504332 5064 5043 5 505055

UY KU SUZ MU KAL DIN DÜN KÜ GE CE DEN
MA DEM SOY SUZ GÖY NÜN BEN DE YO ĞU DU

mm56 55 55 5067 504332

NE DEM NE DEM GE CE DEN SAZ

56 5067 5043 5 505055

UYANUYANYAR SINE NE SAR BE Nİ DAĞLARI GI ŞI MIŞ

mm56 5500 5065 5564 504332 5064 504332

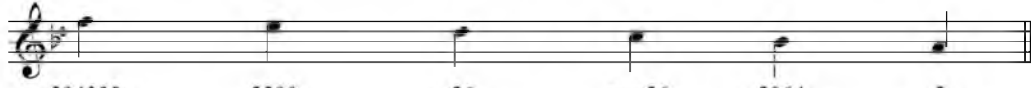
YOL CU MÜ ŞÜ MÜŞ NA SI LE DEM BEN SAZ

5064 504332 5064 5043 5 505055 SONER ALTIKULAC

Türkünün Analizi

Türkü 11 zamanlı olup düzümü 2-2-2-2-3 şeklindedir. İlk porte sekizli es ile başlamaktadır. Sekizlik do yerine on altılık do-re, mi yerine on altılık mi ve noktalı sekizlik bezekleme kullanılmıştır. Üçüncü ve dördüncü çekirdek ezgisi mi olmasına rağmen her ikisinde de farklı bezeklemeler kullanılmıştır. Üçüncü vuruştaki mi yerine sekizlik mi-mi düz bezekleme kullanılmıştır. Dördüncü vuruşta ise sekizlik mi ve on altılık fa-sol bezeklemeleri kullanılmıştır. Son üçlemede ise çekirdek ezgide fa ve do sesi kullanılmıştır. Ortalama ezgide ise sekizlik fa ve on altılık mi-re-re-do bezekleme kullanılmıştır. Dörtlük notaya bakıldığında iki tane sekizlikten oluşan düz bezeklerden oluşmuştur. Türkü, si bemol iki komadan oluşmakta ve la karar çalınmaktadır.

BİR AY DOĞAR İLK AKŞAMDAN
ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK
KODLAMALARI

504332 5500 56 mm56 5064 5
5043 55 5 5064 505055
5067 5064 5043
5564 5064
504332 504332
5065

“Bir Ay Doğar İlk Akşamdan” adlı türkü 6 çekirdek sesli bir ezgiden oluşmaktadır.

Çekirdek ezgide kodlar alt alta yazıldığında, ortalama ezgide bezeklenen seslerin kodları görülmektedir. Ezgide genel olarak mi ve re seslerinde farklı bezekler kullanılmıştır. Türküde sadece do sesinde sekizlik es kullanılmıştır. En çok kullanılan 5 ve 5064 kodlu bezeklerdir. Türkülerdeki kullanım sıklığına göre kodlar ek kısımlarda verilmiştir. Türkü si bemol iki komadan oluşmakta ve la karar çalınmaktadır.

4.1.8.1. Bir Ay Doğar Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi

BİR AY DOĞAR

A + 2

7 6 9 9 4

Türkü, dizi bakımından incelediğinde la-re aralığı büyük A, re-fa aralığı ise 2 rakamıyla gösterilmiştir. Yani A+2 şeklinde yazılmıştır. Re sesinden sonra yukarı doğru tiz bölgede iki ses genişleme özelliği vardır.

Kullanılan la-re aralığındaki seslerin komaları 769 kodundan, re-fa aralığı ise 94 komadan oluşmuştur. Dizi, si bemol iki komadan oluşmaktadır.

4.1.8.2. Bir Ay Doğar Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması

Bir ay doğar ilk akşamdan geceden a “den”ler redif

Nedem nedem geceden	B	
Şavkı vurur pencereden bacadan	a	
Dağlar gışımış yolcu üşümüş perişanım ben	C	
Uykusuz mu galdın dünkü geceden	a	
Nedem nedem geceden	B	
Uyan uyan yar sinene sar beni	d	
Dağlar gışımış yolcum üşümüş perişanım ben	C	
Dağlar haramı açma yaramı nasıl edem ben	c	“ben”ler zengin uyak
Yüce dağ başından aşırdın beni	d	
Nedem nedem geceden	B	
Tükenmez dertlere düşürdün beni	d	“ırdın beni”ler redif
Dağlar gışımış yolcum üşümüş perişanım ben	C	“ş”ler yarım uyak
Madem soysuz gönlün bende yoğudu	e	
Nedem nedem geceden	B	
Niye doğru yoldan şaşırdın beni	d	

Nazım Birimi: İki tane beş dizeden oluşan bent, bağlantı ise iki dizeden oluşur.

Ölçü: Türkü genellikle hecenin 11’li kalıbıyla yazılmış bunun yanında 15’li kalıp da kullanılmış.

Ağız Özellikleri

Şavk: ışık

Gışımış: kış imiş g > k galdın: kaldın g > k

Hara: mermer, katı taş; üzeri menevişli kumaş; ora

Edem: edeyim

Yoğudu: yoktu ğ > k d > t

Nedem: ne edeyim

4.1.9. Kapının Önünde Önlük Dikiyi Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması

TRT REPERTUAR NO: 3615

KİMDEN ALINDIĞI

ZEKİ SALMAN

MALATYA-ARGUVAN

KAPININ ÖNÜNDE ÖNLÜK DİKİYİ

DERLEYEN

ZAFER GÜNDOĞDU

İNCELEME TARİHİ

02/05/1991

mm55 5 5053 6750 75 54504030 5 655055 5033 5004 655055

mm55 (56)50 5004 56564050 5 5054 5004 65004050 5 7504 5 65500

KAPI NI NÖ NÜN DE ÖN LÜK Dİ Kİ Yİ Ö LEMDİ Kİ Yİ

5005 5034 505055 mm55 (56)50 5004 65045 5 5(6)5 5450 5 65500

SAZ YÜRÜ DÜK ÇE İN CE BE Lİ BÜ KÜ YÜ

ÖLEM BÜ KÜ YÜ SAZ DE DİM GÜ ZEL SEN KİM

7500 5004 65500 5005 5034 505055 mm55 5650 5004 56564050 5

LE RİN YA Rİ SİN Ö LEM YA Rİ SİN SAZ

5044 5004 6504050 5 7504 5 65500 5005 5034 505055

SÖYLE ME DEN DO LU GI BI DÖ KÜ YÜ

mm55 (56)50 5004 (40)5045 5 5(6)5 5450 5 65500

Ö LEM DÖ KÜ YÜ SAZ

7500 5004 65500 5005 5034 505055 SONER ALTIKULAC

Türkünün Analizi

Türkü 8 zamanlının 2-3-3 düzümü ile başlayıp türkü içerisinde 7 zamanlının 2-2-3 düzüm şekli yer almaktadır. Çekirdek ezgi üzerinde taşıl bezekleri gösteren notaları alt alta sıraladığımda birbirinin aynı yada birbirinden ayrı tüm taşıl bezekler ve kodlar bir çırpıda göz önüne serilmiştir.

İlk porteyi incelersek, en küçük birim on altılık olduğundan baştaki sekizlik susma iki tane (mm) işaretiyle gösterilir. Sekizlik mi yerine on altılık mi, sekizlik re olduğu gibi tutularak mi sesini ise sekizlik mi ve on altılık mi-do sesiyle süslemiştir. Do yerine on altılık re-mi ve sekizlik do sekizlik si yerini ise on altılık re-si sesiyle bezeklemiştir. İkinci ölçüdeki 7 zamanlının ilk vuruşu re yerine otuz ikilik re-do on altılık re-do-si ile bezeklemiştir. İkinci vuruştaki re yerinde tutulmuştur. Üçleme kısmındaki si notasının yerine ise on altılık do-si sekizlik si ve on altılık si-si sesleriyle bezeklendiğini görürüz. Üçüncü ölçü ve sonraki ölçüler bu şekilde devam edip bezeklenerek çekirdek ezgilerin altına kodları yazılmıştır. Türkü, si bemol iki komadan olup la karar çalınmaktadır.

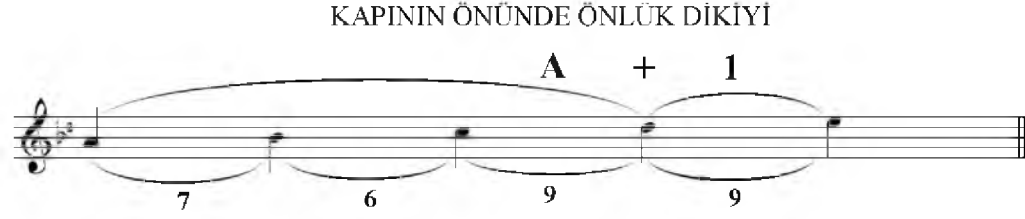
KAPINI ÖNÜNDE ÖNLÜK DİKİYİ
ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK
KODLAMALARI

mm55	5	6750	75	655055
5053	54504030	5053	655055	5005
5004	56564050	5004	7504	5034
5	65004030	5(6)5	6550	505055
5054	(56)50	5004	5450	7500
	(6)5045		65500	65500
	(40)5045			
	6504050			

“Kapının Önünde Önlük Dikiyi” adlı türkü 5 çekirdek sesli bir ezgiden oluşmaktadır.

Çekirdek ezgide kodlar alt alta yazıldığında, ortalama ezgide bezeklenen seslerin kodları görülmektedir. Türküde çok geniş bezekleme sesleri bulunmaktadır. Ezgide genel olarak mi ve re seslerinde farklı bezekler kullanılmıştır. Türkü seyir halinde sadece do sesinde sekizlik es kullanmıştır. En çok kullanılan 5 ve 5064 kodlu bezeklerdir. Türkülerdeki kullanım sıklığına göre kodlar ek kısımlarda verilmiştir. Türkü si bemol iki komadan oluşmakta ve la karar çalınmaktadır.

4.1.9.1. Kapının Önünde Önlük Dikiyi Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi

Türkü, dizi bakımından incelediğinde la-re aralığı büyük A, re-mi aralığı ise 1 rakamıyla gösterilmiştir. Yani A+1 şeklinde yazılmıştır.

Kullanılan la-re aralığındaki seslerin komaları 769 kodundan, re-mi aralığı ise 9 komadan oluşmuştur. Dizi, si bemol iki komadan oluşup la kararlı çalınmaktadır.

4.1.9.2. Kapının Önünde Önlük Diziyi Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması

Kapının önünde önlük dikiyi	a	“üyü” ler redif
Yürüdükçe ince beli büküyü	a	“k” yarım kafiye
Dedim güzel sen kimlerin yârisin	b	
Söylemeden dolu gibi döküyü	a	
Saçların yüzüne örülmüş perde	c	“erde” ler zengin kafiye
Seni kim uğrattı bu zalım derde	c	
Sordum ki güzele sevdiğim nerde	c	
Ah ettikçe ciğerimi söküyü	a	
Havayı kapladı bir kara bulut	d	“ut” lar tamkafiye
Verdiğim gülleri koynunda kurut	d	
Vefasız güzelden sana yar olmaz	e	
Hayırsız biriymiş de onu unut	d	

Nazım Birimi: Dörtlük
Ölçü: 6+5= 11’li hece ölçüsü

Söz Sanatları

Teşbih (benzetme): Saçları örülmüş perdeye benzetmiş

İstifham (soru sorma): Seni kim uğrattı bu zalım derde

Mübalâğa (abartma): Ah ettikçe ciğerimi söküyor

Ağız Özellikleri

Dikiyi: dikiyor iyor >iyi

Büküyü: büküyor iyor >üyü

Döküyü: döküyor

Söküyü: söküyor

4.1.10. Gidem Dedim Suna Boylum Ağlama Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması

TRT REPERTUAR NO:3899
KAYNAK KİŞİ
ALİ RIZA PEKŞEN
MALATYA-ARGUVAN

GİDEM DEDİM SUNA BOYLUM

DERLEYEN
GANİ PEKŞEN
İNCELEME TARİHİ
11/08/1993

5066 506554 5065 507665 5005 31500 4505 506553

5054 507675 5054 50070666050 5005 505055 5008780 506564

5054 50070666060 5004 505055 5005 505055 5005 505055

Gİ DEMDE DİM SU NA BOY LUM AĞ LA DI BİROF ÇEKTİ

4500 546504 5665 546554 5004 350 5005 506554

CİĞERİ Mİ DAĞLA DI SAZ

5500 507665 5 507664 5054 50070067050 5054 50070067050 5005 550

ŞU GURBE TE Lİ NE GE LİP Gİ DER SEM VEFA SIZ YAR

5650600 506554 5065 507665 5005 350 56 506503

BE Nİ BUR DA EY LE Dİ VE FA SIZ YAR

5504 507675 5004 507666 5005 505055 5008780 506504

BE Nİ BUR DA EY LE Dİ

5504 507676 5004 505055 5005 505055 5005 505055

5066 506554 5065 507665 5005 31500 4505 506553

5054 507675 5054 50070666050 5005 505055 5008780 506564

5054 50070666060 5004 505055 5005 505055 5005 505055

Gİ DE Gİ DE YO KUŞ BA NA YURDOLUR MOR KO YUN DA

4504 546554 4504 546554 5005 350 5005650 506554

KU ZU SU NA KURT O LUR SAZ

5504 507665 5003 507664 5054 50070067050 5054 507675

BİR Yİ ĞİT GUR BE DİĞİ Nİ AL MAZ SA

5005 505055 56506760 506554 5065 507665 5003 350

ÖL MEZ AM MA YÜ RE Ğİ NE DERT O LUR SAZ

56 506553 5504 507665 5004 507665 5005 505055

ÖL MEZ AM MA YÜ RE Ğİ NE

5008780 506554 5504 507676

DER DO LUR

5004 505055 5005 505055 5005 505055

SONER ALTIKULAC

Türkünün Analizi

Türkü, 5 zamanlı olup düzümü 2-3 şeklindedir. İlk porteyi incelediğimizde çekirdek ezgi re-mi ve re-re şeklinde devam etse de kullandığı bezeklemeler farklıdır. Re yerine sekizlik re ve on altılık mi-mi, üçleme kısmındaki noktalı mi sesinin yerine sekizlik mi ve on altılık fa-mi-mi-re inisi bezekleme kullanılmıştır. İkinci ölçüdeki re yerine sekizlik re ve on altılık mi-re ikinci vuruşun yerine sekizlik

re on altılık fa-mi-mi-re bezeklemesi kullanılmıştır. Üçüncü ölçüyü incelediğimizde re sesi yerine noktalı sekizlik ve on altılık re ile düz bezekleme görülmüştür. Noktalı re sesi yerine on altılık do-la ve dördlük mi sesini bezeklemiştir. İlk portenin son ölçüsündeki re sesin yerine on altılık do sekizlik re ve on altılık re gelmiştir. Bir sonraki noktalı re yerine sekizlik re ve on altılık mi-re-re-si sesiyle bezeklenmiştir. Türkü, si bemol iki komadan oluşmakta ve la kararlı çalınmaktadır.

**GİDEM DEDİM SUNA BOYLUM
ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK
KODLAMALARI**

5008780	5005	507675	5054	5066	506554	5665	4500
	505055	5054	506564	5065	31500	5004	546504
	50070666050	50070067050	507664	5005	5500	5005	350
	50070666060	5004	56	4505	506554	506554	4504
	550	5504	5504	506553	350	5055650	546554
	507666	507665	506504	507665	3504		
	507676			5650600			
	507675			506503			
	507665			5003			
				56506760			

Çekirdek ezgide kodlar alt alta yazıldığında, ortalama ezgide bezeklenen seslerin kodları görülmektedir.

“Gidem Dedim Suna Boylum” adlı türkü 7 çekirdek sesli bir ezgiden oluşmaktadır. Sol sesini yeden olarak kullanmakta olup türkü seyir halinde sadece 5008780 bezeklemesi ile kullanılmıştır.

Re sesinde on çeşit bezekleme kullanarak bu türküde re notasının önemini vurgulamaktadır. Daha sonra 5055 kodlu bezeği 17 kez kullanmıştır. Türkülerdeki kullanım sıklığına göre kodlar ek kısımlarda verilmiştir. Türkü, si bemol iki komadan oluşmakta ve la kararlı çalınmaktadır.

4.1.10.1. Gidem Dedim Suna Boylum Ağlama Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi

GİDEM DEDİM SUNA BOYLUM

Türkü, dizi bakımından incelendiğinde la-re aralığı büyük A, re-sol aralığı ise 3 rakamıyla gösterilmiştir. Yani A+3 şeklinde yazılmıştır. Yukarı doğru tiz bölgede iki ses genişleme özelliği vardır.

Kullanılan la-re aralığındaki seslerin komaları 769 kodundan, re-mi aralığı ise 949 kodlu komalardan oluşmuştur. Dizi, si bemol iki komadan oluşmaktadır.

4.1.10.2. Gidem Dedim Suna Boylum Ağlama Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması

Gidem dedim suna boylum ağladı	a	
Bir of çekti ciğerimi dağladı	a	“ağladı”lar tunç kafiye
Şu gurbet eline gelip gidersem	b	
Vefasız yar beni burda eyledi	C	
Vefasız yar beni burda eyledi	C	
Gide gide yokuş bana yol olur	d	
Mor koyun da kuzusuna kurt olur	d	“olur” lar redif
Bir yiğit gurbediğini almazsa	e	
Ölmez amma yüreğine dert olur	F	
Ölmez amma yüreğine dert olur	F	
Helken ufak kollarına daksana	g	
İki sallan bir geriye baksana	g	“sana” lar redif
Ne beklersin şu çirkinin yolunu	h	
Başını al da Arguvan’a gelsene	I	
Başını al da Arguvan’a gelsene	I	

Nazım birimi: beşlikten oluşan bent

Ölçü: 6+5= 11’li hece ölçüsü

Ağız Özellikleri

Eylemek: bırakmak

Gurbediği: özlediği

Helke: bakraç, kova

Daksana: taksana d > t

4.1.11. Arpalar Destesiyem Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptanarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması

TRT REPERTUAR NO: 1254
KİMDEN ALINDIĞI
HÜSEYİN DOĞAN

ARPALAR DESTESİYİM
(EKİN ÇİFTE HAVASI)

DERLEME TARİHİ
19/11/1970

NOTAYA ALAN
ATEŞ KÖYOĞLU

MALATYA-HEKİMHAN(BASKINIK KÖYÜ)

ORTALAMA
EZGI

ÇEKİRDEK
EZGI

♩ = 92

AR PALAR DES TE SİYEM DE AR PALAR DES TE SİYEM

502 554 506 504 500450 405006 504 50m

GÜ ZEL LER HAS TE SİYEM DE

502 554 506 504

GÜ_ZELLER HAS_TE SİYEM YA RIGÜ LÜNAY RI BİT Mİ

500450 405006 504 50m 500340 550 550 50m

VA YIGÜ LÜMOĞ LA NOĞ LAN BO NO NUNUS TA SİYEM DE

500450 550 675004 50m 500450 650 506 504

YA RI YA RI YA RI YAR YA R

504 505 504 5 5 5 5 50m

BA LA MI YAR BA LA MI YAR BA LA MI YAR

565 5 565 5 675004 50m

YAR YAY LA DA BEN BU RA DA GA LAM YAR

506 650 506 650 650 50m

SONER ALTINYLAC

Türkünün Analizi

Türkü, 4/4'lüğün üçerli şekli 12/8 olup düzümü 3-3-3-3 şeklinde olup son portelerde 18 zamanlı çalınmaktadır. İlk porteyi incelediğimizde çekirdek ezgi re-la-la-do diye devam etmektedir. Re yerine dörtlük re ve sekizlik la, la yerine üç tane sekizlik la-la-sol ile bezelenmektedir. Üçüncü vuruşundaki la notasının yerine dörtlük la sekizlik si, do yerine dörtlük do ve sekizlik si ile bezelenmiştir. İkinci ölçüde çekirdek ezgi inici şekilde devam etmektedir. Re yerine noktalı sekizlik-onaltılık do-sekizlik re, do yerine sekizlik si-noktalı do-onaltılık re, si yerine dörtlük si sekizlik la, son vuruşundaki üçlemede ise dörtlük la ve sekizlik es olarak karşımıza çıkar. Türkü, si bemol iki komadan oluşmakta ve la karar çalınmaktadır.

ARPALAR DESTESİYİM (EKİN ÇİFTE HAVASI)
ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK
KODLAMALARI

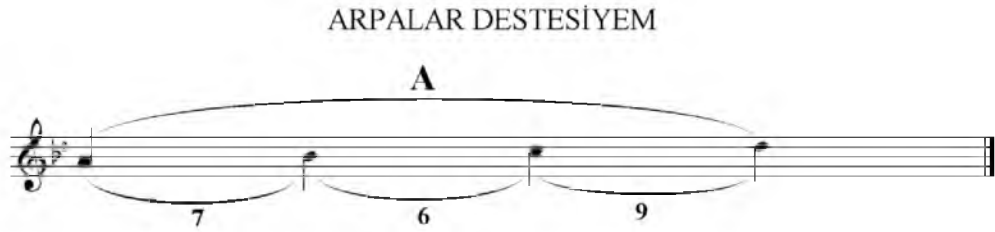
502	504	675004	554
500450	405006	650	506
502	500450	504	50m
500340	506	505	5
550	565		
50m			
5			

Çekirdek ezgi üzerinde kodlar alt alta yazıldığında, ortalama ezgide bezeklenen seslerin kodları görülmektedir.

“Arpalar Destesiyem” adlı türkü 4 çekirdek sesli bir ezgiden oluşmaktadır. Kodlar incelendiğinde re sesinin daha sık vurgulandığı görülmektedir. 50m kodu, 506 kodlu taşıl bezek türkünün içerisinde en çok kullanılanlar arasındadır. Türkülerdeki kullanım sıklığına göre kodlar ek kısımlarda verilmiştir. Türkü, si bemol iki komadan oluşmakta ve la karar çalınmaktadır.

4.1.11.1. Arpalar Destesiyem Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi

ARPALAR DESTESİYEM

Türkü dizi bakımından incelendiğinde la-re aralığı büyük A ile gösterilmiştir. Büyük A harfi olması o dizinin sadece 4'lü aralıktan oluştuğunu göstermektedir. Kullanılan la-re aralığındaki seslerin komaları 769 kodundan oluşmuştur.

4.1.11.2. Arpalar Destesiyem Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması

Arpalar destesiyem de arpalar destesiyem	a	
Güzeller hastesiyem de güzeller hastesiyem	a	“siyem”ler redif
Yar gülün bitmiş vay gülüm, oğlan oğlan	b	“ste”ler zengin kafiye
Ben onun ustasiyem de yar, yar, yar, yar, yar	c	“yar” lar redif
Balam yar, balam yar, balam yar	c	“alam” zengin kafiye

Yar yaylada ben burada galam yar	C	
Arpa derdim südiken de arpa derdim südiken	d	“iken” zengin kafiye
İçinde sarı diken de içinde sarı diken	d	“mazlar” redif
Gel beraber gidelim, vay gülüm oğlan oğlan	b	
Sen gız ben oğlan iken deyar, yar, yar, yar, yar	c	
Hamazlar, hamazlar, hamazlar	E	
O yar ilen sallanmaya gomazlar	E	
Elliğim elim dolsa elliğim elim dolsa	f	
Orağım belimdolsa, orağım belim dolsa	f	“imdolsa” lar redif
Nazlı yar yanımdolsa yar, yar, yar, yar, yar	c	“el” tam kafiye
Balam yar, balam yar, balam yar	c	“yar” lar redif
Yar yaylada ben burada galam yar	C	“alam” zengin kafiye
Akşamın şınıynan da akşamın şınıynan	G	
Akşamın şınıynan da akşamın şınıynan	G	“mazlar” redif
Bir gız bostan ekiyor vay gülüm, oğlan oğlan	b	
Gözünün yaşıynan da yar, yar, yar, yar, yar	c	
Hamazlar, hamazlar, hamazlar	E	
O yar ilen sallanmaya gomazlar	E	

Nazım Birimi: Altı dizeden oluşan benttir.

Ölçü: Hecenin değişik kalıpları kullanılmıştır. Belli bir ölçüde söylenmemiştir. Her dizede farklı bir ölçü kullanılmıştır. Kafiye düzeni de aynı şekilde belli bir düzende söylenmemiştir.

Ağzı Özellikleri

Destesiyem: destesiyim e > i Hastesiyem: hastasıyım e > a, i > ı

Ustasiyem: ustasıyım i > ı, e > a

Galam: kalayım g > k

Südiken: süt iken d > t

Gız: kız ; gomazlar: koymazlar, bırakmazlar g > k

Elliğim: eldivenim

elimdolsa: elimde olsa “e” sesi düşerek olmak fiiliyle birleşmiştir.

Belimdolsa: belimde olsa; yanımdolsa: yanımda olsa

Şınıynan: ışığıyla

Yaşıynan: yaşı ile

4.1.12. Çıktım Dağların Başına Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması

TRT REPERTUAR NO: 1774

KİMDEN ALINDIĞI
KEMAL KESKİN

MALATYA-HEKİMLİHAN

ÇIKTIM DAĞLARIN BAŞINA

DERLEME TARİHİ
19/03/1977

NOTAYA ALAN
NİDA TÜFEKÇİ
MİNE YALÇIN

♩ = 56

mm55 55 5055 6550 mm55 6550 50555050 7550

mm56 6550 60045050 6550 mm56 6450 6555 6550

mm57 6550 5044 5450 5005 5450 5005 5450

ÇIKTIM DAĞLARINBAŞINA GARIDİZLEYİDİZLEYİ

5505 5500 5505 6650 5505 5504 5505 75mm

YARA LA RIM GÖZ GÖ ZOL MUŞ YARIGÖZ LE YİGÖZ LE Yİ

4505 60405650 6505 6550 4505 70506750 6505 6550

YARI GÖZ LE Yİ GÖZ LE Yİ

4505 6500 4650040 5 5055 5550 5055 5550

YARI LA RIM GÖZ GÖZ OL DU YARI GÖZ LE YİGÖZ LE Yİ

4505 50345040 6505 6505 4505 60405650 6505 6550

YARI GÖZLE YİGÖZ LE Yİ

4505 6500 4650040 5 5055 5550 5055 5550 mm55 55 5055 6550

mm55 6550 50555050 7550 mm56 65 60045050 6550 mm56 6450 6555 6550

SU YOLUN DASU YOLUN DA

mm57 5044 5044 5450 5005 5450 5005 5450 4505 5500 5505 6650

KALAYLI BAK RAÇKO LU DA GURBA NO LAM PINAR SA NA

5505 60405650 5055 7565 4505 60405650 6505 6550

GÖZÜM KALDI YARYO LUN DA GÖZÜM KALDI YAR YOL

4505 70506750 6505 6550 4505 6500 4650040 5

DA GURBA NO LA PINAR SA NA

5055 5550 5055 5550 4505 60405650 6505 6550

GÖ ZÜM KAL DI YAR YO LUN DA

4505 70506750 6505 6550

GÖ ZÜM KAL DI YAR YO LUN DA

4505 6500 4650040 5 5055 5550 5055 5550

SONERALTIKULAC

Türkünün Analizi

Çekirdek ezgi üzerinde taşıl bezekleri gösteren notaları alt alta sıraladığımda birbirinin aynı yada birbirinden ayrı tüm taşıl bezekler ve kodlar bir çırpıda göz önüne serilmiş oldu.

İlk porteyi incelersek, birinci ölçünün çekirdek sesi mi ve re seslerinden oluşmaktadır. Giriş sekizlik es ile başlamaktadır. Bunun kodu ise mm ile gösterilmektedir. Sekizlik mi yerine on altılık mi-mi, ikinci vuruştaki mi yerine sekizlik mi-mi, üçüncü vuruş sekizlik mi on altılık mi-re, re sesi yerine on altılık mi-re ve sekizlik re sesi ile bezeklenmiştir. İkinci ölçüdeki notada ise en küçük birim on altılık olduğundan baştaki sekizlik susma, iki tane (mm) işaretiyle gösterilir. Re sesinde en küçük değer on altılık olduğundan sekizlik re sesinin yanına bir tane 0 konur. Üçüncü vuruşundaki re sesinin bezeklenmesi ise on altılık re otuz ikilik re-re on altılık re-re sesi ile bezeklenir. 50555050 en küçük değer otuz ikilik olduğu için on altılık değerlerin yanına birer tane sıfır konur.

Son dörtlükte ise on altılık mi-do sekizlik do bezeklemesi gelmiştir. Yine aynı şekilde en küçük değer birimi on altılık olduğundan dolayı sekizlik do'nun yanına bir tane sıfır konur.

Bu portedeki taşıl bezekleri sınıflandıracak olursak ilk ölünün  vuruşu düz bezek son vuruşu ise inci bezektir. Türküde genelde inci ve düz bezekleme kullanılmıştır. Türkü, si bemol iki komadan olup la karar çalınmaktadır.

ÇIKTIM DAğLARIN BAşINA
ÇEKİRDEK EZęİ VE TAşIL BEZEK
KODLAMALARI

mm55	6550	7550	6550	6550
55	50555050	70045050	6555	mm57
5055	mm56	mm56	5044	5450
5505	5505	6450	70506750	5005
5500	60405650	75mm	6505	5
5504	4505	6505	6500	5055
4505	6650	4505	4650040	5550
50345040	5055	60405650		
65		60045050		
		7450		
		5044		
		7565		
		70506750		

“ıktım Dağların Başına” adlı türkü 5 çekirdek sesli bir ezgiden oluşmaktadır. Çekirdek ezgi üzerinde kodları alt alta sıraladığımızda birbirinin aynı yada birbirinden ayrı tüm taşıl bezekler ve kodlar bir çırpıda göz önüne serilmiş olur.

Türküde çok geniş bezekleme sesleri bulunmaktadır. Genel olarak ezgide çok çeşitli bezeklemeler kullanılmıştır fakat do sesinde daha fazla bezekleme kullanılarak türküde do sesinin önemi de vurgulanmaktadır. Türkü çok farklı bezekler kullanılması bakımından zengindir. 6550 kodlu bezekler 3 çekirdek ses de ortak kullanılmıştır. Sesler farklı olsa da ritim kalıplarının kodları aynıdır. Türkülerdeki kullanım sıklığına göre kodlar ek kısımlarda bulunmaktadır. Türkü, si bemol iki komadan oluşmakta ve la karar çalınmaktadır.

4.1.12.1. Çıktım Dağların Başına Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi

Türkü, dizi bakımından incelendiğinde la-re aralığı büyük A, re-mi aralığı ise 1 rakamıyla gösterilmiştir. Yani A+1 şeklinde yazılmıştır.

Kullanılan la-re aralığındaki seslerin komaları 769 kodundan, re-mi aralığı ise 9 kodlu komadan oluşmuştur. Dizi si bemol iki komadan oluşmaktadır.

4.1.12.2. Çıktım Dağların Başına Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması

Çıktım dağların başına	a	
Garı dizleyi dizleyi	b	“leyi” ler redif
Yaralarım göz göz olmuş	c	“z” ler yarım kafiye
Yarı gözleyi gözleyi	b	
Su yolunda su yolunda	d	“unda”lar redif
Kalaylı bakraç kolunda	d	“ol” lar tam kafiye
Gurban olam pınar sana	e	
Gözüm kaldı yar yolunda	d	
Su geliyor boğazıma	f	“anarak” lar redif
Dolanarak dolanarak	g	“l” ler yarım kafiye
Ben de insan değil miyim	h	
Yar geliyor salınarak	g	

Nazım Birimi: Dörtlük

Ölçü: 4+4= 8’li hece ölçüsü

Söz Sanatları

Hüsn-i Talil (güzel sebebe bağlama) : Yaralarımın göz göz olmasını yâri gözlemesine bağlamış

İstifham: Ben de insan değil miyim

Ağız Özellikleri

Gar: kar g>k

Gözleyi: gözleyerek

Gurban: kurban g>k

4.1.13. Ayağında Yemeni Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması

TRT REPERTUAR NO: 2075

AYAĞINDA YEMENİ

KİMDEN ALINDIĞI
SİDDİK DOĞAN

DERLEYEN/NOTAYA ALAN
MEHMET ÖZBEK

MALATYA DOĞANSEHİR-POLAT KÖYÜ

DERLEME TARİHİ
1976

ORTALAMA
EZGİ

ÇEKİRDEK
EZGİ

♩ = 84

A YA ĞIN DA YE ME Nİ Nİ YE AL MADIN BE Nİ
OĞLANGAY FE DÖ ĞÜ YOR PÜS KÜL YERE DE Ğİ YO

55 5075 56505640 5 5504 5054 5053 5

BU DÜN YA DA Ö LÜM VAR NE SE Nİ KOR NE BE Nİ
OĞ LAN PÜS KÜ LÜ TOP LA KIZ LAR BO YUN E Ğİ YOR

50565640 5053 5054 5m 5005640 5054 5005640 5

DU R DUR DUR SE NE DU R DUR DUR SE NE

56565640 5065 5054 5m 56565640 5075 5054 5

DUR BİR HA BER VER SE NE ÜÇ GÜN AR PA NI DE REM

5054 50565640 5053 5m 5054 5053 56565040 5m

BİR SE LAM GÖN DER SE NE

5054 5054 5005640 5 SONER ALTIKULAÇ

Türkünün Analizi

Ortalama ezgi, çekirdek sesin bezeklendirilmesiyle elde edilir. “Ayağında Yemeni” adlı türkünün çekirdeğini ortalama ezgiyle alt alta yazdığımızda portedeki bütün notaların birer bezek ses olduğunu görürüz.

İlk porteyi incelersek, dörtlük mi yerine sekizlik mi ile tekrar sekizlik mi, mi yerine sekizlik mi ile on altılık sol-mi, re yerine otuz ikilik mi-fa onaltılık mi tekrar otuz ikilik ile onaltılık re, ilk ölçünün son dörtlüğünde ise olduğu gibi kalmıştır. Kalıplaşmış olan taşıl bezekler özgürce yer değiştirebilir. Örneğin ilk dörtlük mi sekizlik mi-mi bezeklemesi yerine mi-sol, mi-fa ,mi-re gibi başka eş değerli bezeklerle donatabiliriz.

Bezeğin son sesi ilk sesinden kalınsa inici, daha inceyse çıkıcı ve son sesler aynıysa düz bezek denir. Bu portedeki taşıl bezekleri sınıflandıracak olursak, ilk ölçünün birinci ve ikinci dörtlüğü düz, üçüncü dörtlükteki nota ise inici bezeklemeden oluşur. İkinci ölçüdeki taşıl bezekler ise inici bezeklerden oluşur.

AYAĞINDA YEMENİ ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK KODLAMALARI

55 5 5 5m 5
5075 5504 50565640 5005640 5
560505640 5053 5054 67676050
5054 5m 5m 5m
5065 5054

Şekilde görüldüğü gibi çekirdek ezgi tablosunda yer alan taşıl bezeklerin kodları bulunmaktadır. Daha sonraki işlemler sonucu bezeklerinden ayrılarak varmak istediği notaya gelmektedir. Eş değerli taşıl bezekler bir çırpıda görülebilmektedir. En çok vurgulanan nota re sesidir. Aslında çeşitli taşıl bezeklerin süslenmesiyle bir önceki ve bir sonraki notaya hazırlık yapmak amacıyla o notayı bezekler. En çok kullanılan bezekler “5054, 67676750, 5005640”dır. Toplam beş ana sestem oluşmaktadır. Karar sesi olarak bilinen la sesini iki kez tınlatarak türküyü tamamlamıştır.

4.1.13.1. Ayağında Yemeni Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi

AYAĞINDA YEMENİ
A + 1
4 9 9 9

Türkü dizi bakımından incelendiğinde la-re aralığını büyük A, re-mi aralığı ise 1 rakamıyla gösterilmiştir. Yani A+1 şeklinde yazılmıştır.

Kullanılan la-re aralığındaki seslerin komaları 466 kodundan, re-mi aralığı ise 9 komadan oluşmuştur. Dizi, si bemol iki komadan oluşmaktadır.

4.1.13.2. Ayağında Yemeni Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması

Ayağında yemeni	a	“eni” ler zengin kafiye
Niye almadın beni	a	
Bu dünyada ölüm var	b	
Ne seni kor ne beni	a	
Dur dursene	c	“sene” ler redif
Dur bir haber versene	c	“r” ler yarım kafiye

Üç gün arpanı derem d
Bir selam göndersene c

Oğlan gayfe döğüyo e
Püskül yere değıyo e
Oğlan püskülü topla f
Kızlar boyun eğıyo e

“iyo” lar redif
“ğ” ler yarım kafiye

Gedikten gelir seller g
Dökülür sırma teller g
Yüreğın taştan mıdır ı
Bana acıyo eller g

“eller” ler tunç kafiye

4+3= 7’li hece ölçüsü

Nazım birimi: Dörtlük

Söz Sanatları

“Niye almadın beni” istifham (soru sorma) sanatı

“Yüreğın taştan mıdır” istifham sanatı

Ağız Özellikleri

dursene : dursana e > a

gayfe: kahve g > k f > v

döğüyo: dövüyor ğ > v

4.1.14. Örene Vardım Da Ören Höyüğü Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması

TRT REPERTUAR NO : 3738

KİMDEN ALINDIĞI
MEHMET SESKE

MALATYA DOĞANSEHİR

ÖRENE VARDIM DA ÖREN HÖYÜĞÜ

NOTAYA ALAN
MEHMET SESKE

İNCELEME TARİHİ
12/03/1992

ORTALAMA
EZGI

ÇEKİRDEK
EZGI

mm56 55 500650404030 50065050 4056500 5650040

mm56 5053 500650404030 5054 5650040 5005

SERBEST

ÖRENE VARDIM DA ÖREN HÖYÜĞÜ

AV CULAR AV LI YO R CE REN GE Yİ GI

mm56 55 500650404030 50065050 4056500 5650040

PINARDAN GE LI YOR GI ZİN BÜ YÜ ĞÜ

mm56 55 500650404030 50065050 4056500 5650040

HANGI SIN DEN YA DEY LE YİM GÖY NÜ MÜ

mm56 5053 500650404030 5054 56505040 5005 SONER ALTINKULAC

Türkünün Analizi

Türkü, 13 zamanlı olup düzümü 2-2-3-2-2-2 şeklindedir. Çekirdek ezgi üzerinde taşıl bezekleri gösteren notaları alt alta sıraladığımda birbirinin aynı yada birbirinden ayrı tüm taşıl bezekler ve kodlar bir çırpıda göz önüne serilmiş olur.

İlk porteyi incelersek; en küçük birim on altılık olduğundan baştaki sekizlik susma, iki tane (mm) işaretiyle gösterilir. Si yerine on altılık do-re, mi yerine en

küçük birim sekizlik olduğundan çekirdek ses eşit uzunlukta iki sese bölündüğünde, mi-mi olarak gösteririz. Re yerine on altılık noktalı re otuz ikilik mi-on altılık re-do-do-si sesleriyle bezeklenmiştir. Dördüncü vuruştaki re yerine on altılık değerde noktalı re otuz ikilik mi on altılık re-re, do yerine on altılık si otuz ikilik do-re sekizlik do son vuruştaki si yerine otuz ikilik si-do sekizlik si ve on altılık la ile bezeklenmiştir. En küçük değeri otuz ikilik olduğundan sekizliğe iki tane sıfır on altılığa ise bir tane sıfır konmuştur.

Bu portedeki taşıl bezekleri sınıflandıracak olursak çıkıcı bezek, düz bezek, inici bezekler kullanılmıştır. Türkü, si bemol iki komadan olup la karar çalınmaktadır.

ÖRENE VARDIM DA ÖREN HÖYÜĞÜ
ÇEKİRDEK EZGI VE TAŞIL BEZEKLEME
KODLAMALARI

Şekilde görüldüğü gibi çekirdek ezgi tablosunda yer alan taşıl bezeklerin kodları bulunmaktadır. Çekirdek ezgi 5 sestem oluşmaktadır. Hemen hemen bütün notalarda eşit bezeklemelerde bulunmaktadır. Sadece mm56 kodlu bezekleme 5 kez do ve si sesinde kullanılmıştır. Türkülerdeki kullanım sıklığına göre kodlar ek kısımlarda bulunmaktadır.

4.1.14.1. Örene Vardım da Ören Höyüğü Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi

ÖRENE VARDIM DA ÖREN HÖYÜĞÜ

Türkü, dizi bakımından incelendiğinde la-re aralığı büyük A, re-mi aralığı ise 1 rakamıyla gösterilmiştir. Yani A+1 şeklinde yazılmıştır.

Kullanılan la-re aralığındaki seslerin komaları 769 kodundan, re-mi aralığı ise 9 komadan oluşmuştur. Dizi, si bemol iki komadan oluşmaktadır.

4.1.14.2. Örene Vardım da Ören Höyüğü Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması

Aşağıdan geliyor kızlar sürüsü	a	
Sürünün başını çeker sarısı	a	“si”ler redif
Bana işmar etti gızın birisi	a	“ri”ler tam kafiye
Hangisinden yadeyledim gönlümü	B	
Ala tazı görünüyor burundan	c	
Yar üşümüş gızınıyor fırından	c	“dan”lar redif
Gönlüm kaldı üç güzelin birinden	c	“ırın”lar zengin kafiye
Hangisinden yadeyledim gönlümü	B	
Deli boyraz acı acı gıcılar	d	“lar”lar redif
Ah çektikçe ciğerlerim sızılar	d	“ı”lar yarım kafiye
Elele tutmuşta gelir bacılar	d	
Hangisinden yadeyledim gönlümü	B	
Nazım birimi: Dörtlük		
Ölçü: 6+5=11’li hece ölçüsü		

Ağız Özellikleri

İşmar etmek: işaret etmek

Gız: kız g > k

Gızınmak: ısınmak

Yad eylemek: uzaklaşmak, vazgeçmek

Boyraz: poyraz b > p

Gıcılama: esmek

4.1.15. Elin Vurma Kalbimdeki Yarama Adlı Türkünün Çekirdek Ezgisini Saptayarak Taşıl Bezekleme Yöntemiyle Kodlanması

TRT REPERTUAR NO : 3648

KİMDEN ALINDIĞI
HANIFI ÜNVER

MALATYA-DOĞANSEHİR

ELİN VURMA KALBİMDEKİ YARAMA

NOTAYA ALAN
ALTAN DEMİREL
İNCELEME TARİHİ
01/11/1991

The first system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a 10/8 time signature. The lower staff is in bass clef. The music is divided into two measures by a vertical bar line. Below the staves, the following fret numbers are indicated: mm56 505055 5054 675055 mm56 505055 5054 675055.

The second system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a 10/8 time signature. The lower staff is in bass clef. The music is divided into two measures by a vertical bar line. Below the staves, the following fret numbers are indicated: mm56 505055 5054 675055 mm56 505055 5054 675055.

The third system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a 10/8 time signature. The lower staff is in bass clef. The music is divided into two measures by a vertical bar line. The second measure contains the lyrics "ELİN VURMA KAL BİM DE Kİ". Below the staves, the following fret numbers are indicated: 5055 555055 5055 555055 mm56 550 5054 67500.

YARA MADOKTOR YA RA MA ÇAREN YOKMU AL NIM DA KI

mm56 40055000 5054 67500 mm55 550 5054 67500

KARA MA DOK TOR KA RA MA ÇAREN YOKMU AL NIM DA KI

mm56 40055000 5054 67500 mm56 550 5054 67500

KARA MA DOK TOR KA RA MA KARA MADOK TOR KA RA MA

mm56 40065000 5054 67500 mm56 550 5054 67500

SAZ ÇAREN YOK MU AL NİM DA KI

5055 505055 5055 505055 mm56 550 5054 67500

KARAMADOKTOR KA RA MA ÇAREN YOK MU AL NİM DA KI

mm56 550 5054 67500 mm56 550 5054 67500

KARAMADOKTOR KA RA MA SAZ

mm56 550 5054 67500 5055 505055 5055 505055 SONER ALTINKULAC

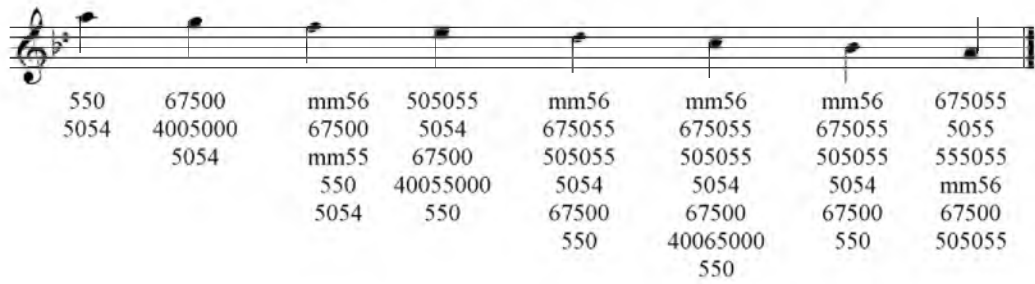
Türkünün Analizi

Türkü, 10/8'lik olup düzümü 2-3-2-3 şeklindedir. Çekirdek ezgi üzerinde taşıl bezekleri gösteren notaları alt alta sıraladığımda birbirinin aynı yada birbirinden ayrı tüm taşıl bezekler ve kodlar bir çırpıda göz önüne serilmiş olmaktadır.

İlk porteyi incelersek; en küçük birim on altılık olduğundan baştaki sekizlik susma, iki tane (mm) işaretiyle gösterilir. Re yerine on altılık re-mi, mi yerine

sekizlik mi-mi ve on altılık mi-mi sesiyle bezeklenmiştir. En küçük değer baz alınarak diğer değerdeki notaları ona eşitlemek için sıfır konulmuştur. En küçük değer on altılık olduğundan sekizliklerin yanına birer tane sıfır yazılarak 505055 koduyla gösterilir. Üçüncü vuruştaki mi yerine sekizlik mi ve on altılık mi-re sesi ile bezeklenir. Son vuruştaki re yerine on altılık mi-fa sekizlik re ve on altılık re-re sesiyle bezeklenmiştir. İkinci ölçüdeki bezeklemeler birinci ölçüdeki bezeklemelerle aynıdır.

ELİN VURMA KALBİMDEKİ YARAMA
ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK
KODLAMALARI

550	67500	mm56	505055	mm56	mm56	mm56	675055
5054	4005000	67500	5054	675055	675055	675055	5055
	5054	mm55	67500	505055	505055	505055	555055
		550	40055000	5054	5054	5054	mm56
		5054	550	67500	67500	67500	67500
				550	40065000	550	505055
					550		

Şekilde görüldüğü gibi çekirdek ezgi tablosunda yer alan taşıl bezeklerin kodları bulunmaktadır. Eş değerli taşıl bezekler bir çarpıda görülebilmektedir. En çok kullanılan bezek 5054, mm56, 67500 kodlarından oluşan bezeklerdir. 5054 kodu 7 ses de kullanılarak bu bezeğin türkü içindeki önemi ifade edilir. Türkülerdeki kullanım sıklığına göre kodlar ek kısımlarda bulunmaktadır.

4.1.15.1. Elin Vurma Kalbimdeki Yarama Adlı Türkünün Dizi Bakımından İncelenmesi

ELİN VURMA KALBİMDEKİ YARAMA

Türkü dizi bakımından incelendiğinde la-re aralığı büyük A, re-la aralığı ise küçük a harfiyle gösterilmiştir. Yani A+a şeklinde gösterilmiştir. Kullanılan la-re aralığındaki seslerin komaları 769 kodundan, re-la aralığı ise 9499 komadan oluşmuştur.

4.1.15.2. Elin Vurma Kalbimdeki Yarama Adlı Türkünün Dilbilimsel Açıklaması

Elin vurma kalbimdeki yarama	a	
Yarama doktor yarama	a	“ma”lar redif
Çaren yok mu alınımındaki	b	“ara” lar zengin kafiye
Karama doktor karama	a	
Silinmez bahtım karası	c	
Benim yaram aşk yarası	c	“sı” lar redif
Siz de bulunmaz çaresi	c	“ara” lar zengin kafiye
Arama doktor arama	a	
Hanifi ne çekersin ah	d	
Dilemiş böyle yazmış Hak	e	“ak” lar tam kafiye
Al hançeri parçala bak	e	
Şurama doktor şurama	a	

Nazım birimi: Dörtlük
Ölçü: 6+5=11’li hece ölçüsü

Söz Sanatları

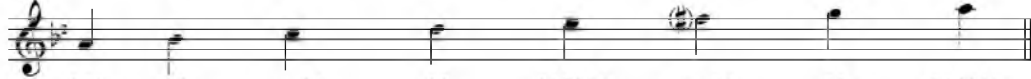
Tenasüp (uyum): yara, doktor, çare

Ağız Özellikleri

Bahtım karası: bahtımın karası: tamlayan eki “ın” düşmüş
Bahtım karası: alın yazısı, kader

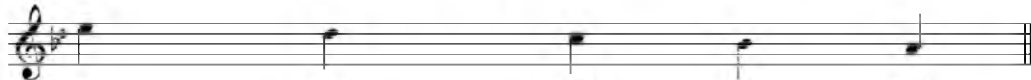
4.2. TRT Repertuarından Alman Arguvan Türkülerinin Çekirdek Ezgi ve Taşıl Bezekleme Kodları

BENİ DERTDEN DERDE SALDIN ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK KODLAMALARI

550 55 mm56 55 505004 mm56 55 505003
5005 5054 55 5054 5550 5500 5054
5675 5504 5064 5054 5064 5564
5500 5564 550 5504 505004 505004
5504 505004 5500 550
5453 (60)5054
5500 5504
5564 5564
5443 (6)550

YÜCE DAĞDAN BİR YOL İNER ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK KODLAMALARI

5m 5650 5650 5m 5540
5065 50605650 4650 5054 5767
5064 5007860 56 5650 5
5650 5004 5005
4650 6650
5550

ÇEKİTİĞİM CEVR İLE CEFA(AĞ BABA SEMAHI) ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK KODLAMALARI

5054 534 5054 5054 5500
4450 55 5053 5086
5504 5586
56
5064
5500

SABAH OLUR OĞLAN GİDER İŞİNE ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK KODLAMALARI

54 7500 5 576550 6450 5
5454 5 5003 5650 5650
5453 505443 5054 5004
5004 5003
7550 5

PINAR SENİ NEYDİP NEYDİP NETMELİ
 ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK
 KODLAMALARI

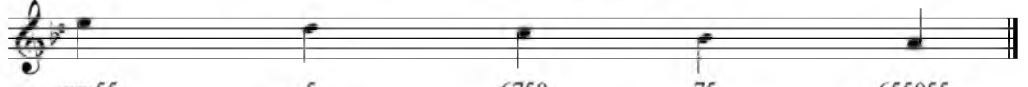
450 55 5065 55 5054
 6500 567 56 505055
 5 6504 5 5
 53 5043 6504 5055
 32500 305006 505054

BİR AY DOĞAR İLK AKŞAMDAN
 ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK
 KODLAMALARI

504332 5500 56 mm56 5064 5
 5043 55 5064 505055
 5067 505055 5043
 5564 5064
 504332 504332
 5065

KAPINI ÖNÜNDE ÖNLÜK DİKİYİ
 ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK
 KODLAMALARI

mm55 5 6750 75 655055
 5053 54504030 5053 655055 5005
 5004 56564050 5004 7504 5034
 5 65004030 5(6)5 6550 505055
 5054 (56)50 5004 5450 7500
 (6)5045 65500 65500
 (40)5045
 6504050

GİDEM DEDİM SUNA BOYLUM
 ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK
 KODLAMALARI

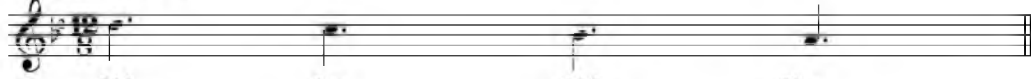

5008780 5005 507675 5054 5066 506554 5665 4500
 505055 5054 506564 5065 31500 5004 546504
 50070666050 50070067050 507664 5005 5500 5005 350
 50070666060 5004 56 4505 506554 506554 4504
 550 5504 5504 506553 350 5055650 546554
 507666 507665 506504 507665 3504
 507676 5650600
 507675 506503
 507665 5003
 56506760

4.3.Trt Repertuarından Alınan Ve Derlenen Hekimhan Türkülerinin Çekirdek Ezgi ve Taşıl Bezekleme Kodları

HA LEYLİM LEYLANI ÇEKİRDEK EZGİ TAŞIL BEZEKLEME KODLAMALARI

Trt den derlenen

503 5m 605 50m
556 564 665
506

SABAH GÜNEŞİ DEĞDİ ÇEKİRDEK EZGİ TAŞIL BEZEKLEME KODLAMALARI

Erol Arı'dan derlenen

554 550 450 5
5 506 506
543 500450
500450

SABAH GÜNEŞİ DOĞMUŞ (LEYLİM YAR) ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK KODLAMALARI

45 55 5054 5 56
5004 5 5053 5453 5
5004 55 56 5054

ÇIKTIM DAĞLARIN BAŞINA ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK KODLAMALARI

mm55 6550 7550 6550 6550
55 50555050 70045050 6555 mm57
5055 mm56 mm56 5044 5450
5505 5505 6450 70506750 5005
5500 60405650 75mm 6505 5
5504 4505 6505 6500 5055
4505 6650 4505 4650040 5550
50345040 5055 60405650
65 60045050
7450
5044
7565
70506750

ARPALAR DESTESİYİM (EKİN ÇİFTE HAVASI)
ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK
KODLAMALARI

502	504	5	554
500450	405006	675004	506
502	500450	650	5m
500340	506	504	5
550	565	505	
5m			
5			

4.4. TRT Repertuarından Alınan Polat Türkülerinin Çekirdek Ezgi ve Taşıl Bezekleme Kodları

AYAĞINDA YEMENİ ÇEKİRDEK EZGİ VE
TAŞIL BEZEK KODLAMALARI

55	5	5	5m	5
5075	5504	50565640	5005640	5
560505640	5053	5054	67676050	
5054	5m	5m	5m	5054
5065				

ELİN VURMA KALBİMDEKİ YARAMA
ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEK
KODLAMALARI

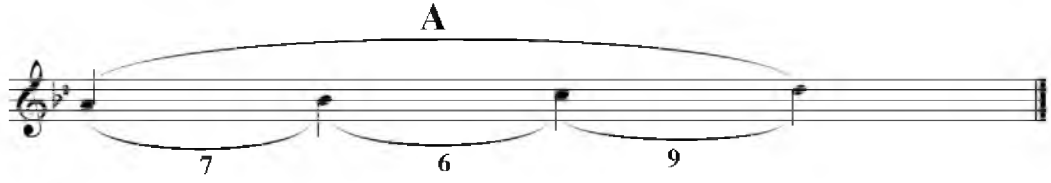
550	67500	mm56	505055	mm56	mm56	mm56	675055
5054	4005000	67500	5054	675055	675055	675055	5055
	5054	mm55	67500	505055	505055	505055	555055
		550	40055000	5054	5054	5054	mm56
		5054	550	67500	67500	67500	67500
				550	40065000	550	505055
					550		

ÖRENE VARDIM DA ÖREN HÖYÜĞÜ
ÇEKİRDEK EZGİ VE TAŞIL BEZEKLEME
KODLAMALARI

5	500650404030	mm56	5650040	5005
55	50065050	4056500	mm56	
	5053	500650404030	5650040	
		5054	56505040	

4.5. TRT Repertuarından Alınan Ve Derlenen Türkülerin Dizi Bakımından Karşılaştırılması

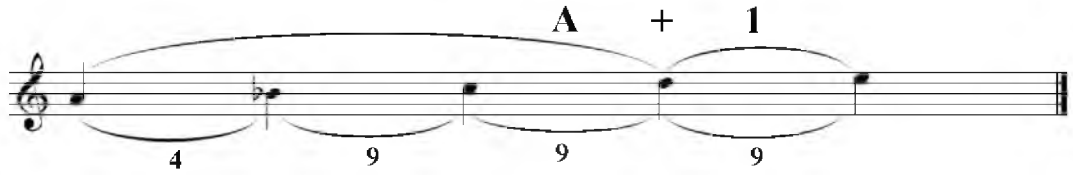
HA LEYLİM LEYLANI

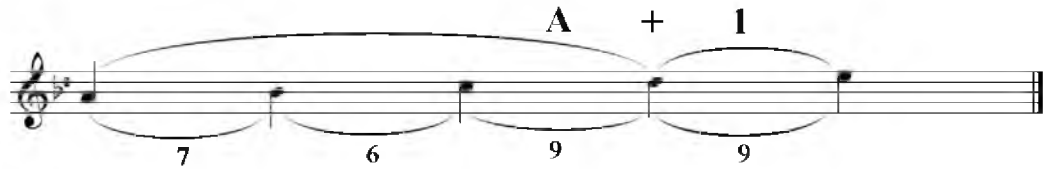
ARPARAR DESTESİYEM

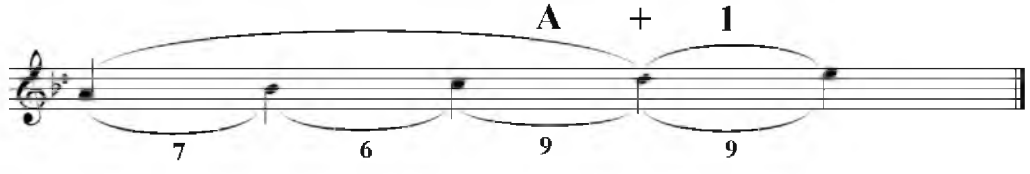
AYAĞINDA YEMENİ

ÇEKTIĞİM CEVR İLE CEFA

ÇIKTIM DAĞLARIN BAŞINA

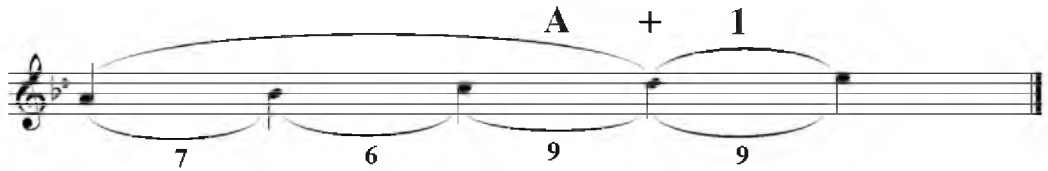
KAPININ ÖNÜNDE ÖNLÜK DİKİYİ

ÖRENE VARDIM DA ÖREN HÖYÜĞÜ

PINAR SENİ NEYDİP NEYDİP NETMELİ

YÜCE DAĞDAN BİR YOL İNER

BİR AY DOĞAR

A + 2

7 6 9 9 4

SABAH GÜNEŞİ DOĞMUŞ

A + 2

7 6 9 9 4

GİDEM DEDİM SUNA BOYLUM

A + 3

7 6 9 9 4 9

SABAH OLUR OĞLAN GİDER İŞİNE

A + 3

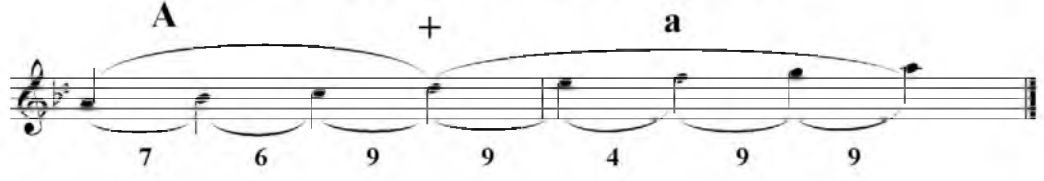
7 6 9 9 4 9

BENİ DERTTEN DERDE SALDIN

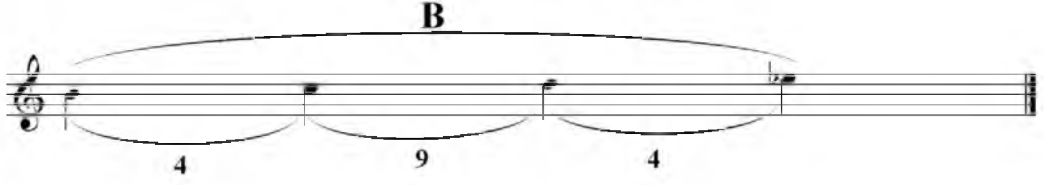
A + a

7 6 9 9 4 9

ELİN VURMA KALBİMDEKİ YARAMA

SABAH GÜNEŞİ DEĞDİ

Dizi yönünden karşılaştırdığımızda la kararlı 8, si kararlı 1 dizi saptanmıştır. Bu diziler tiz bölgede Bir ses genişlemiştir. Dizi üzerinde A+1 olarak gösterilmiştir. A+1 dizisinde bulunan koma seslerin kodları 7699 dur. 2. Grupta yer alan A+2 olarak gösterilen iki türkü saptanmıştır. La kararlı dizilerdir. Yukarı doğru tiz bölgede iki ses genişleme özelliği vardır. Üçüncü grupta yer alan türküler si kararlıdır. 4'lü aralık içerisinde seyrederek büyük B harfiyle kodlanmıştır.

5. SONUÇ

Arguvan, Hekimhan ve Doğanşehir (Polat) yörelerindeki türküler üzerinde birçok farklı araştırmacı tarafından çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar incelendiğinde, konunun daha çok dilbilimsel açıdan ele alındığı görülmektedir.

Doğu Anadolu bölgesinin bu kısmı ele alındığında, bölgede söylenegelen türkülerin müzikolojik açıdan inceleme konusu yapılmamış olmaları önemli bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Bu eksikliği gidermek amacıyla çalışmamda Malatya ilinin Arguvan, Hekimhan ve Doğanşehir (Polat) yörelerinde söylenen bazı kırık havalar, “taşıl bezekleme” yöntemiyle çözümlenmiş ve karşılaştırılmıştır.

Bu yöntemi kullanarak ulaştığımız sonuçlar, günümüzde neredeyse unutulmak üzere olan “taşıl bezekleme” yönteminin değerini bir kez daha gün yüzüne çıkarmıştır. Bu çalışmada seçilen türkülerin “çekirdek ezgileri” saptanarak “taşıl bezekleme” yöntemiyle kodlandırılmıştır. Daha sonra bu kodlar karşılaştırılarak yöredeki türkülerin müzikal yapıları incelenmiştir. Türkülerin taşıl bezekleme yöntemiyle elde edilen kodlarının sıklığını gösteren tablolar oluşturulmuştur.

Kodların “taşıl bezekleme” yöntemiyle bulunması ve dolayısıyla türkülerin aynı sembol diliyle gösterilebilmesi, türkülerin yalın bir biçimde gösterilebilmesine ve müzikal yönden karşılaştırılabilirliklerine fırsat vermiştir.

Bu yöntemin bir diğer olumlu yanı ise, türküler arasındaki dizi benzerlikleri ve farklılıklarını ifade etme olanağı sağlamasıdır. Böylelikle yöre türkülerinin “3-5 nota seslerinden” meydana gelmesi gerçeği müzikal temellere dayandırılmıştır.

Yapılan alan çalışmaları esnasında “Ha Leylim Leylanı” adlı türkünün varyantı tespit edilmiştir. Daha sonra “taşıl bezekleme yöntemi” ile çözümlenen bu türkü, müzikal açıdan incelenmiş ve varyantıyla karşılaştırılması yapılmıştır.

Alan çalışmasında ulaşılan bir diğer olumlu sonuç ise, “Sabah güneşi doğmuş” adlı türkünün kaynak kişiden dinlenilerek notaya alınmasıdır. Daha sonra “taşıl bezekleme” yöntemiyle incelenen bu türküde kullanılan taşıl bezeklerin kodları tespit edilmiştir. Örneğin, bu türküde de kullanılan “56” taşıl bezek kodunun 7 farklı türküde 24 kez kullanıldığı görülmektedir. (bkz. Ek 3)

Araştırmada incelenen on altı kırık havanın 152 taşıl bezek kodundan oluştuğu saptanmıştır. Bu kodlardan bazılarının diğerlerine göre daha sıklıkla kullanıldığı belirlenmiştir. Bu bilgiye dayanarak yöresel tavrı belirleyen bezekler mzibilimsel yöntemle kanıtlanmıştır. Bunu açıklayan analizler, veri tablolarıyla bezeklerin türkülerdeki kullanım sıklıklarını anlamamızı sağlar.

Araştırmanın sonucunda incelenen kırık havaların; ritim kalıpları, kodların kullanım sıklıkları, aynı kodun farklı türkülerde kullanılma istatistiği, farklı türkülerde aynı kodun kaç kere kullanıldığı tespit edilmiştir.

6. KAYNAKLAR

a) Kitaplar

1. Ataman, A. Bu Toprağın Sesi:Halk Musikimiz, Türk Edebiyat Vakfı Yayınları, İstanbul, 2009.
2. Bebek, G. Hekimhan'ın Sözlü Kültür Ürünleri: Hekimhanca, Sözkesen Matbaacılık, Malatya, 2013.
3. Hüseyin, Ş.- Süleyman, Ö. Arguvan Türküleri: Halkbilimsel Bir Araştırma Denemesi, Arguvan ve Köyleri Eğitim Kültür Vakfı Yayınları, İstanbul, 2004.
4. Özer, Y. Bilim Perspektifinde Müzik, Eylül Yayınları, İzmir, 1997.
5. Özgül, M. - Turhan, S. – Dökmetaş, K. Notalarıyla Uzun Havalarımız, Cem Ofset, Ankara, 1996.

b) Tezler

1. Ataş, M. Geçmişten Günümüze Arguvan Müzik Kültürünü Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi, 2009 Temmuz Yüksek Lisans Tezi İnönü Üniversitesi, Malatya.
2. Çoban, L. Hekimhan Müzik Kültürü Üzerine Bir Değerlendirme, Malatya İnönü Üni. Müzikoloji Bölümü 2009, Bitirme Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
3. Eroğlu, S. Arguvan Yöresinde İcra Edilen Semahların Müzikal Analizi, 2011 Haziran Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
4. Mutlu, F. Arguvan Yöresi Sözlü Halk Müziklerinde Yer Alan Yöresel Söyleme Özelliklerinin İncelenmesi, 2011 Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale.
5. Sinan, A. T. “Akçadağ, Doğanşehir ve Darende Ağzları: Fonetik ve Morfolojik İnceleme” 1992 Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.

c) Makaleler

1. Canku, K. *Halk Musikimizde Taşıl Bezekleme*, 2. Milli Kongre, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1979.
2. Ekici, S. *Türk Halk Müziğinin Melodik Yapısının Adlandırılması Konusunda Düşünceler*, Akademik İncelemeler, Cilt IV, Sayı 1, 2009.
3. Oransay, G. *Taşıl Bezelerin Kodlanması, Türk Folklor Araştırmaları, Türk Halk Bilgisi Derneği Yayını, Yörük Matbaası, Sayı 359, İstanbul, 1979.*

4. Özbek, M. A. *Türk Halk Müziğinde Ayak Tabirinin Yanlış Kullanımı Üzerine*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları: 83, III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, III. Cilt Ankara, 1987.

5. Yıldray, E. *Kültür ve Müzik*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları: 44, Türk Folklor Araştırmaları, Ankara, 1982, ayrıca Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu Basımevi Ankara 1983.

d) Seminerler

1. Deniz, K. *Polat Türküleri Üzerine Halk Kültürü Yönüyle Bir Değerlendirme*, Polat Belediyesi (www.polatdernegi.com), 2012, Malatya.

2. Kolivar, A. *Bir Hemşin Köyünde Konuşulan Türkçe Ağzı Üzerine Düşünceler*, (www.biryasam.com.tr), Son Erişim Tarihi 01.04.2013.

e) Alan Araştırmaları ve Değerlendirmeler

1. Altıkulaç, S. *Tekirdağ İli Çorlu İlçesi Adıgüzel A.S Alan Araştırması*, 2012, Tekirdağ.

2. Altıkulaç, S. *Malatya İli Hekimhan İlçesi Alan Araştırması*, 2012, Malatya.

3. Arı, E. *Malatya ili Hekimhan ilçesi Alan Araştırması*. 2012, Malatya.

4. Paşmakçı, Y. *İstanbul Haliç Üniversitesi, (Röportaj)* 2013, İstanbul.

f) İnternet

1. <http://www.maps.google.com>

2. <http://www.hekimhan.bel.tr>

3. <http://www.yerelnet.org.tr>

4. <http://www.wikipedia.com/hekimhan>

5. <http://www.polat.bel.tr/?kategori=tarihce>

6. <http://www.selamiyucel.blogcu.com>

7. <http://www.polatdernegi.com>

8. <http://www.arguvan.gov.tr>

7. Deniz Kemal, *Polat Türküleri*, 2012

(Kaynak: www.malatyahakimiyet.com/inx/yazar-2330-polat_turkuleri1.html).

7. EKLER

EK-1: Arguvan, Hekimhan Ve Doğanşehir (Polat) Türkülerinde Kullanım Sıklığına Göre Taşıl Bezeler

TÜRKÜLER	KOD	SIKLIK
Haleylim Leylanı	5	4
Haleylim Leylanı	50m	8
Haleylim Leylanı	503	4
Haleylim Leylanı	556	3
Haleylim Leylanı	560	4
Haleylim Leylanı	564	4
Haleylim Leylanı	605	3
Haleylim Leylanı	665	1
Haleylim Leylanı	506	1
Sabah Güneş Değdi - Davulcu Erol	5	8
Sabah Güneş Değdi - Davulcu Erol	450	2
Sabah Güneş Değdi - Davulcu Erol	506	5
Sabah Güneş Değdi - Davulcu Erol	543	4
Sabah Güneş Değdi - Davulcu Erol	550	4
Sabah Güneş Değdi - Davulcu Erol	554	2
Sabah Güneş Değdi - Davulcu Erol	500450	7
Sabah Güneşi Doğmuş (Leylim Yar)	5	22
Sabah Güneşi Doğmuş (Leylim Yar)	45	2
Sabah Güneşi Doğmuş (Leylim Yar)	55	5
Sabah Güneşi Doğmuş (Leylim Yar)	56	9
Sabah Güneşi Doğmuş (Leylim Yar)	5004	4
Sabah Güneşi Doğmuş (Leylim Yar)	5053	3
Sabah Güneşi Doğmuş (Leylim Yar)	5054	4
Sabah Güneşi Doğmuş (Leylim Yar)	5443	7
Beni Dertten Derde Saldın	55	4
Beni Dertten Derde Saldın	550	10
Beni Dertten Derde Saldın	mm56	3
Beni Dertten Derde Saldın	5005	6
Beni Dertten Derde Saldın	5054	5
Beni Dertten Derde Saldın	5064	2
Beni Dertten Derde Saldın	5443	2
Beni Dertten Derde Saldın	5500	5
Beni Dertten Derde Saldın	5504	5
Beni Dertten Derde Saldın	5504	2
Beni Dertten Derde Saldın	5550	1
Beni Dertten Derde Saldın	5564	4
Beni Dertten Derde Saldın	5675	2
Beni Dertten Derde Saldın	(6)550	1

Beni Dertten Derde Saldın	505003	1
Beni Dertten Derde Saldın	505004	6
Beni Dertten Derde Saldın	(60)5054	1
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5	14
Yüce Dağdan Bir Yol İner	56	1
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5m	5
Yüce Dağdan Bir Yol İner	4650	9
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5004	4
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5005	4
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5054	1
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5055	3
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5064	2
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5065	2
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5540	4
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5550	4
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5650	28
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5767	3
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5007860	2
Yüce Dağdan Bir Yol İner	50605650	1
Çektiğim Cevr ile Cefa	55	11
Çektiğim Cevr ile Cefa	56	3
Çektiğim Cevr ile Cefa	534	2
Çektiğim Cevr ile Cefa	4450	2
Çektiğim Cevr ile Cefa	5053	3
Çektiğim Cevr ile Cefa	5054	6
Çektiğim Cevr ile Cefa	5064	3
Çektiğim Cevr ile Cefa	5086	1
Çektiğim Cevr ile Cefa	5500	10
Çektiğim Cevr ile Cefa	5504	6
Çektiğim Cevr ile Cefa	5586	3
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	5	8
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	56	2
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	mm54	3
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	5003	2
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	5004	3
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	5054	1
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	5453	2
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	5454	1
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	5650	3
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	6450	2
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	7500	2
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	7550	1
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	505440	1
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	505443	1

Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5	14
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	53	2
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	54	2
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	55	11
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	56	5
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	450	4
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	553	1
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	555	1
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	567	5
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5003	1
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5043	2
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5054	2
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5055	7
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5055	8
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5056	1
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5064	2
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5065	4
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	6500	10
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	6504	6
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	32500	2
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	305006	2
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	405006	1
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	505054	4
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	506054	1
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	655003	1
Bir Ay Doğar	5	5
Bir Ay Doğar	55	3
Bir Ay Doğar	56	2
Bir Ay Doğar	mm56	4
Bir Ay Doğar	5043	4
Bir Ay Doğar	5055	4
Bir Ay Doğar	5064	6
Bir Ay Doğar	5065	2
Bir Ay Doğar	5067	4
Bir Ay Doğar	5500	3
Bir Ay Doğar	5564	2
Bir Ay Doğar	504332	7
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5	11
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	75	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5(6)5	2
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	mm55	5
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5004	9
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5005	4
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5033	1

Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5034	4
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5044	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5053	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5054	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5450	2
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	(56)50	3
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5650	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	6750	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	7500	2
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	7504	2
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	(6)5045	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	65500	6
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	405045	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	505055	4
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	655055	2
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	6504050	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	54504030	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	56564050	2
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	65004050	1
Gidem Dedim Suna Boylum	5	1
Gidem Dedim Suna Boylum	56	2
Gidem Dedim Suna Boylum	350	4
Gidem Dedim Suna Boylum	550	1
Gidem Dedim Suna Boylum	4500	1
Gidem Dedim Suna Boylum	4504	2
Gidem Dedim Suna Boylum	4505	2
Gidem Dedim Suna Boylum	5003	2
Gidem Dedim Suna Boylum	5004	7
Gidem Dedim Suna Boylum	5005	19
Gidem Dedim Suna Boylum	5054	10
Gidem Dedim Suna Boylum	5065	4
Gidem Dedim Suna Boylum	5066	2
Gidem Dedim Suna Boylum	5500	1
Gidem Dedim Suna Boylum	5504	5
Gidem Dedim Suna Boylum	5665	1
Gidem Dedim Suna Boylum	31500	2
Gidem Dedim Suna Boylum	505055	17
Gidem Dedim Suna Boylum	506503	1
Gidem Dedim Suna Boylum	506504	1
Gidem Dedim Suna Boylum	506553	3
Gidem Dedim Suna Boylum	506554	7
Gidem Dedim Suna Boylum	506564	2
Gidem Dedim Suna Boylum	507664	2
Gidem Dedim Suna Boylum	507665	8

Gidem Dedim Suna Boylum	507666	1
Gidem Dedim Suna Boylum	507675	4
Gidem Dedim Suna Boylum	507676	2
Gidem Dedim Suna Boylum	546504	1
Gidem Dedim Suna Boylum	546554	3
Gidem Dedim Suna Boylum	5005650	1
Gidem Dedim Suna Boylum	5008780	4
Gidem Dedim Suna Boylum	5650600	1
Gidem Dedim Suna Boylum	56506760	1
Gidem Dedim Suna Boylum	50070067050	3
Gidem Dedim Suna Boylum	50070666050	4
Gidem Dedim Suna Boylum	50070666060	1
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	5	6
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	50m	7
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	502	2
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	504	7
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	505	1
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	506	5
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	550	3
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	554	2
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	650	4
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	405006	2
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	500340	1
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	500450	4
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	675004	2
Çıktım Dağların Başına	5	4
Çıktım Dağların Başına	55	2
Çıktım Dağların Başına	65	1
Çıktım Dağların Başına	75mm	1
Çıktım Dağların Başına	mm55	4
Çıktım Dağların Başına	mm56	4
Çıktım Dağların Başına	mm57	2
Çıktım Dağların Başına	4505	13
Çıktım Dağların Başına	5005	4
Çıktım Dağların Başına	5044	3
Çıktım Dağların Başına	5055	11
Çıktım Dağların Başına	5450	6
Çıktım Dağların Başına	5500	2
Çıktım Dağların Başına	5504	1
Çıktım Dağların Başına	5505	6
Çıktım Dağların Başına	5550	8
Çıktım Dağların Başına	6450	1
Çıktım Dağların Başına	6500	4
Çıktım Dağların Başına	6505	9

Çıktım Dağların Başına	6550	15
Çıktım Dağların Başına	6555	2
Çıktım Dağların Başına	6650	2
Çıktım Dağların Başına	7550	2
Çıktım Dağların Başına	7565	1
Çıktım Dağların Başına	4650040	4
Çıktım Dağların Başına	50345040	1
Çıktım Dağların Başına	50555050	2
Çıktım Dağların Başına	60045050	2
Çıktım Dağların Başına	60405650	5
Çıktım Dağların Başına	70506750	3
Ayağında Yemeni	5	6
Ayağında Yemeni	55	2
Ayağında Yemeni	5m	4
Ayağında Yemeni	5053	4
Ayağında Yemeni	5054	9
Ayağında Yemeni	5065	1
Ayağında Yemeni	5075	2
Ayağında Yemeni	5504	1
Ayağında Yemeni	5005640	3
Ayağında Yemeni	50565640	2
Ayağında Yemeni	56505640	2
Ayağında Yemeni	56565640	2
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	5	1
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	55	2
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	mm56	5
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	5005	2
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	5053	2
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	5054	2
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	4056500	3
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	5650040	5
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	50065050	3
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	56505040	1
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	500650404030	5
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	550	8
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	mm55	1
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	mm56	14
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	5054	15
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	5055	6
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	67500	11
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	505055	8
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	555055	2
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	675055	4
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	40055000	2

EK-2: Arguvan, Hekimhan Ve Doğanşehir (Polat) Türkülerinde Kullanılan Ortak Kodların Taşıl Bezek Ve Sıklıkları

TÜRKÜLER	KOD	SIKLIK
Bir Ay Doğar	5	5
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5	14
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	5	8
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5	14
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5	11
Gidem Dedim Suna Boylum	5	1
Ayağında Yemeni	5	6
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	5	1
Haleylim Leylanı	5	4
Sabah Güneş Değdi - Davulcu Erol	5	8
Sabah Güneşi Doğmuş (Leylim Yar)	5	22
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	5	6
Çıktım Dağların Başına	5	4
Sabah Güneşi Doğmuş (Leylim Yar)	45	2
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	53	2
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	54	2
Çektiğim Cevr ile Cefa	55	11
Bir Ay Doğar	55	3
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	55	11
Beni Dertten Derde Saldın	55	4
Ayağında Yemeni	55	2
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	55	2
Sabah Güneşi Doğmuş (Leylim Yar)	55	5
Çıktım Dağların Başına	55	2
Çektiğim Cevr ile Cefa	56	3
Bir Ay Doğar	56	2
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	56	5
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	56	2
Yüce Dağdan Bir Yol İner	56	1
Gidem Dedim Suna Boylum	56	2
Sabah Güneşi Doğmuş (Leylim Yar)	56	9
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5m	5
Ayağında Yemeni	5m	4
Haleylim Leylanı	50m	8
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	50m	7
Çıktım Dağların Başına	65	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	75	1
Gidem Dedim Suna Boylum	350	4

Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	450	4
Sabah Güneş Değdi - Davulcu Erol	450	2
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	502	2
Haleylim Leylanı	503	4
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	504	7
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	505	1
Sabah Güneş Değdi - Davulcu Erol	506	5
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	506	5
Haleylim Leylanı	506	1
Çektiğim Cevr ile Cefa	534	2
Sabah Güneş Değdi - Davulcu Erol	543	4
Beni Dertten Derde Saldın	550	10
Gidem Dedim Suna Boylum	550	1
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	550	8
Sabah Güneş Değdi - Davulcu Erol	550	4
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	550	3
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	553	1
Sabah Güneş Değdi - Davulcu Erol	554	2
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	554	2
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	555	1
Haleylim Leylanı	556	4
Haleylim Leylanı	560	4
Haleylim Leylanı	564	4
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5(6)5	2
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	567	5
Haleylim Leylanı	605	3
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	650	4
Haleylim Leylanı	665	1
Çıktım Dağların Başına	75mm	1
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	mm54	3
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	mm55	5
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	mm55	1
Çıktım Dağların Başına	mm55	4
Bir Ay Doğar	mm56	4
Beni Dertten Derde Saldın	mm56	3
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	mm56	14
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	mm56	5
Çıktım Dağların Başına	mm56	4
Çıktım Dağların Başına	mm57	2
Çektiğim Cevr ile Cefa	4450	2
Gidem Dedim Suna Boylum	4500	1
Gidem Dedim Suna Boylum	4504	2
Gidem Dedim Suna Boylum	4505	2
Çıktım Dağların Başına	4505	13
Yüce Dağdan Bir Yol İner	4650	9

Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5003	1
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	5003	2
Gidem Dedim Suna Boylum	5003	2
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	5004	3
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5004	4
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5004	9
Gidem Dedim Suna Boylum	5004	7
Sabah Güneşi Doğmuş (Leylim Yar)	5004	4
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5005	4
Beni Dertten Derde Saldın	5005	6
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5005	4
Gidem Dedim Suna Boylum	5005	19
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	5005	2
Çıktım Dağların Başına	5005	4
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5033	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5034	4
Bir Ay Doğar	5043	4
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5043	2
Çıktım Dağların Başına	5044	3
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5044	1
Çektiğim Cevr ile Cefa	5053	3
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5053	1
Ayağında Yemeni	5053	4
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	5053	2
Sabah Güneşi Doğmuş (Leylim Yar)	5053	3
Çektiğim Cevr ile Cefa	5054	6
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5054	2
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	5054	1
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5054	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5054	1
Gidem Dedim Suna Boylum	5054	10
Ayağında Yemeni	5054	9
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	5054	15
Beni Dertten Derde Saldın	5054	5
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	5054	2
Sabah Güneşi Doğmuş (Leylim Yar)	5054	4
Bir Ay Doğar	5055	4
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5055	7
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5055	8
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5055	3
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	5055	6
Çıktım Dağların Başına	5055	11
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5056	1
Çektiğim Cevr ile Cefa	5064	3
Bir Ay Doğar	5064	6

Yüce Dağdan Bir Yol İner	5064	2
Beni Dertten Derde Saldın	5064	2
Bir Ay Doğar	5065	2
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5064	2
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5065	2
Gidem Dedim Suna Boylum	5065	4
Ayağında Yemeni	5065	1
Gidem Dedim Suna Boylum	5066	2
Bir Ay Doğar	5067	4
Ayağında Yemeni	5075	2
Çektiğim Cevr ile Cefa	5086	1
Beni Dertten Derde Saldın	5443	2
Sabah Güneşi Doğmuş (Leylim Yar)	5443	7
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5450	2
Çıktım Dağların Başına	5450	6
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	5453	2
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	5454	1
Çektiğim Cevr ile Cefa	5500	10
Bir Ay Doğar	5500	3
Beni Dertten Derde Saldın	5500	5
Gidem Dedim Suna Boylum	5500	1
Çıktım Dağların Başına	5500	2
Çektiğim Cevr ile Cefa	5504	6
Beni Dertten Derde Saldın	5504	5
Beni Dertten Derde Saldın	5504	2
Gidem Dedim Suna Boylum	5504	5
Ayağında Yemeni	5504	1
Çıktım Dağların Başına	5504	1
Çıktım Dağların Başına	5505	6
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5540	4
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5550	4
Beni Dertten Derde Saldın	5550	1
Çıktım Dağların Başına	5550	8
Bir Ay Doğar	5564	2
Beni Dertten Derde Saldın	5564	4
Çektiğim Cevr ile Cefa	5586	3
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	5650	3
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5650	28
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	(56)50	3
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	5650	1
Gidem Dedim Suna Boylum	5665	1
Beni Dertten Derde Saldın	5675	2
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5767	3
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	6450	2
Çıktım Dağların Başına	6450	1

Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	5065	4
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	6500	10
Çıktım Dağların Başına	6500	4
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	6504	6
Çıktım Dağların Başına	6505	9
Beni Dertten Derde Saldın	(6)550	1
Çıktım Dağların Başına	6550	15
Çıktım Dağların Başına	6555	2
Çıktım Dağların Başına	6650	2
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	6750	1
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	7500	2
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	7500	2
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	7504	2
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	7550	1
Çıktım Dağların Başına	7550	2
Çıktım Dağların Başına	7565	1
Gidem Dedim Suna Boylum	31500	2
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	32500	2
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	(6)5045	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	65500	6
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	67500	11
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	305006	2
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	405006	1
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	405006	2
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	405045	1
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	500340	1
Sabah Güneş Değdi - Davulcu Erol	500450	7
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	500450	4
Bir Ay Doğar	504332	7
Beni Dertten Derde Saldın	505003	1
Beni Dertten Derde Saldın	505004	6
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	505054	4
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	505055	4
Gidem Dedim Suna Boylum	505055	17
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	505055	8
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	505440	1
Sabah Olur Oğlan Gider İşine	505443	1
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	506054	1
Gidem Dedim Suna Boylum	506503	1
Gidem Dedim Suna Boylum	506504	1
Gidem Dedim Suna Boylum	506553	3
Gidem Dedim Suna Boylum	506554	7
Gidem Dedim Suna Boylum	506564	2
Gidem Dedim Suna Boylum	507664	2
Gidem Dedim Suna Boylum	507665	8

Gidem Dedim Suna Boylum	507666	1
Gidem Dedim Suna Boylum	507675	4
Gidem Dedim Suna Boylum	507676	2
Gidem Dedim Suna Boylum	546504	1
Gidem Dedim Suna Boylum	546554	3
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	555055	2
Beni Dertten Derde Saldın	(60)5054	1
Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	655003	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	655055	2
Arpalar Destesiyem (Ekin Çifte Havası)	675004	2
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	675055	4
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	4056500	3
Çıktım Dağların Başına	4650040	4
Ayağında Yemeni	5005640	3
Gidem Dedim Suna Boylum	5005650	1
Yüce Dağdan Bir Yol İner	5007860	2
Gidem Dedim Suna Boylum	5008780	4
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	5650040	5
Gidem Dedim Suna Boylum	5650600	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	6504050	1
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	40055000	2
Elin Vurma Kalbimdeki Yarama	40065000	1
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	50065050	3
Çıktım Dağların Başına	50345040	1
Çıktım Dağların Başına	50555050	2
Ayağında Yemeni	50565640	2
Yüce Dağdan Bir Yol İner	50605650	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	54504030	1
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	56505040	1
Ayağında Yemeni	56505640	2
Gidem Dedim Suna Boylum	56506760	1
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	56564050	2
Ayağında Yemeni	56565640	2
Çıktım Dağların Başına	60045050	2
Çıktım Dağların Başına	60405650	5
Kapının Önünde Önlük Dikiyi	65004050	1
Çıktım Dağların Başına	70506750	3
Gidem Dedim Suna Boylum	50070067050	3
Gidem Dedim Suna Boylum	50070666050	4
Gidem Dedim Suna Boylum	50070666060	1
Örene Vardım Da Ören Höyüğü	500650404030	5

EK-3: Kırık Havalarda Kullanılan Kodların Sıklık Ve Ritim Kalıpları

SIRA NO	TÜRKÜ SAYISI	KOD	SIKLIK	RİTİM KALIPLARI
1	13	5	104	
2	1	45	2	
3	1	53	2	
4	1	54	2	
5	8	55	40	
6	7	56	24	
7	4	50m	24	
8	1	65	1	
9	1	75	1	
10	1	350	4	
11	2	450	5	
12	1	502	2	
13	1	503	4	
14	1	504	7	
15	1	505	1	
16	2	506	11	
17	1	534	2	
18	1	543	4	

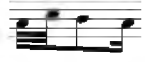

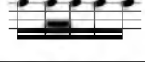

19	5	550	26	
20	1	553	1	
21	2	554	4	
22	1	555	1	
23	1	556	3	
24	1	560	4	
25	1	564	4	
26	1	5(6)5	2	
27	1	567	5	
28	1	605	3	
29	1	650	4	
30	1	665	1	
31	1	75mm	1	
32	1	mm54	3	
33	3	mm55	10	
34	5	mm56	30	
35	1	mm57	2	
36	1	4450	2	
37	1	4500	1	
38	1	4504	2	

39	2	4505	15	
40	1	4650	9	
41	3	5003	5	
42	6	5004	27	
43	6	5005	39	
44	1	5033	1	
45	1	5034	4	
46	2	5043	6	
47	2	5044	4	
48	5	5053	13	
49	11	5054	56	
50	7	5055	40	
51	1	5056	1	
52	4	5064	15	
53	5	5065	13	
54	1	5066	2	
55	1	5067	4	
56	1	5075	3	
57	1	5086	1	
58	2	5443	9	

59	2	5450	8	
60	1	5453	2	
61	1	5454	1	
62	5	5500	21	
63	6	5504	20	
64	1	5505	6	
65	1	5540	4	
66	3	5550	13	
67	2	5564	6	
68	1	5586	3	
69	3	5650	32	
70	1	(56)50	3	
71	1	5665	1	
72	1	5675	2	
73	1	5767	3	
74	2	6450	3	
75	2	6500	14	
76	1	6504	6	
77	1	6505	9	
78	1	6550	16	

79	1	(6)550	1	
80	1	6555	2	
81	1	6650	2	
82	1	6750	1	
83	2	7500	4	
84	1	7504	2	
85	2	7550	3	
86	1	7565	1	
87	1	31500	2	
88	1	32500	2	
89	1	(6)5045	1	
90	1	65500	6	
91	1	67500	11	
92	1	305006	2	
93	2	405006	3	
94	1	(40)5045	1	
95	1	500340	1	
96	2	500450	11	
97	1	504332	7	
98	1	505003	1	

99	1	505004	6	
100	1	505054	4	
101	3	505055	29	
102	1	505440	1	
103	1	505443	1	
104	1	506054	1	
105	1	506503	1	
106	1	506504	1	
107	1	506553	3	
108	1	506554	7	
109	1	506564	2	
110	1	507664	2	
111	1	507665	8	
112	1	507666	1	
113	1	507675	4	
114	1	507676	2	
115	1	546504	1	
116	1	546554	3	
117	1	555055	2	
118	1	(60)5054	1	

119	1	655003	1	
120	1	655055	2	
121	1	675004	2	
122	1	675055	4	
123	1	4056500	3	
124	1	4650040	4	
125	1	5005640	3	
126	1	5005650	1	
127	1	5007860	2	
128	1	5008780	4	
129	1	5650040	5	
130	1	5650600	1	
131	1	6504050	1	
132	1	40055000	2	
133	1	40065000	1	
134	1	50065050	3	
135	1	50345040	1	
136	1	50555050	2	
137	1	50565640	2	
138	1	50605650	1	

139	1	54504030	1	
140	1	56505040	1	
141	1	56505640	2	
142	1	56506760	1	
143	1	56564050	2	
144	1	56565640	2	
145	1	60045050	2	
146	1	60405650	5	
147	1	65004050	1	
148	1	70506750	3	
149	1	50070067050	3	
150	1	50070666050	4	
151	1	50070666060	1	
152	1	500650404030	5	

Ek 4- Kaynak Kişi Bilgi Formu

ADI: **Erol**

SOYADI: **Arı**

YAŐADIĐI İLİ: **Malatya** İLÇESİ: **Hekimhan** KÖYÜ: **Yağca**

VARSA LAKABI: **Davulcu Erol (Kel Hasan'ın OĞlu)**

DOĞUM YERİ: **Hekimhan**

DOĞUM TARİHİ: **07.02.1987**

MEDENİ DURUMU: **Bekar**

VARSA ÇOCUKLARI VE EŐİNİN ADLARI: **Yok**

ANNESİNİN ADI: **Hüsne**

BABASININ ADI (VARSA LAKABI): **Hasan (Kel Hasan)**

ANNESİNİN DOĞUM YERİ VE TARİHİ: **Hekimhan/Yayladamı**

BABASININ DOĞUMYERİ VE TARİHİ: **Hekimhan/Yağca**

ANNESİ VE BABASI SAZ ÇALİYOR MU? ÇALİYORSA USTASI KİM?: **Babası saz çalmaktadır. Babası da kendi babasından öğrenmiştir.**

KAYNAK KİŐİNİN ÇALIŐMAK İÇİN GİTTİĞİ YER: **Yok**

ASKERLİK YAĞTIĞI YER / GÖREVİ: **Ankara / Bandocu**

MESLEĞİ: **Davulcu**

İKAMET ETTİĞİ YER: **Hekimhan**

ÇALIŞMANIN YAPILDIĞI ALAN: **Hekimhan, Çağlayan Őelalesi**

ÇALIŞMANIN YAPILDIĞI TARİH: **27.07.2012**

EZGİYİ NE ZAMAN NEREDE KİMDEN ÖĞRENDİĞİ: **Çocuk yaŐlarda babasından öğrendi. 17 yıl boyunca babasından ezgiyi böyle duymuŐtur.**

EZGİYİ ÖĞRETEN KİŞİ HAKKINDA BİLGİLER: **Ezgiyi babasından öğrenmiştir.**

ÇALDIĞI ENSTRÜMANLAR: **Davul, zurna, klarnet (sol)**

ÖZGEÇMİŞ

1985 yılında Mersin’de doğdu.

İlk, orta ve lise eğitimini Mersin’de tamamladı. Dedesinin yaptığı uzun saplı bağlama ile müzik çalışmalarına erken yaşta başladı. 2004-2006 Mersin Büyükşehir Belediye Konservatuari’na girmeye hak kazandı. İki yıllık eğitim sırasında davet edilen konuk sanatçılar ile birlikte konser çalışmalarına katıldı. Okullar arası yapılan solist yarışmalarında birincilik ve üçüncülük derecesi aldı. Bu seneler içerisinde mezun olduğu Mersin Atatürk Lisesi’nde Türk Halk Müziği grubunu çalıştırdı. Birçok okulda ve kültür merkezinde etkinlikler düzenledi.

2006 yılında Haliç Üniversitesini kazandı. Haliç üniversitesinden Yücel PAŞMAKÇI, Mehmet ERENLER, Ümit YILMAZ gibi hocalarından ders aldı. Haliç Üniversitesi Konservatuar hocaları eşliğinde konser etkinliklerinde yer aldı. Sultan Ahmet Meydanı’nda Haliç Üniversitesi Müzik Kulübü’nün düzenlediği konserde “Bağlama enstrümanı” ile yer aldı. Bu süreç içinde Türk Halk Müziği ağırlıklı olmak üzere Türk Sanat Müziği ve Batı Müziği konserlerinde yer aldı. İstanbul Selçuk Kız Meslek Lisesi öğrencileriyle birlikte katıldığı Türk Halk Müziği yarışmasında iki kategoride birincilik ödülü aldı.

2011 yılında Haliç Üniversitesi’nde yüksek lisans programına başladı. 2011de Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi’nde “Sınıf Öğretmeni” olarak görev yaptı. Halen devam ettiği bu görevde, okulundaki öğrencilerle 23 Nisan ve yılsonu etkinlikleri düzenledi. Engelli öğrencilerle Abay İlköğretim Okulu’nda Engelliler Haftasında konser düzenledi.

2011-2012 Özel Rehabilitasyon Merkezi’nde engelli çocuklarla müzik dersleri yaptı. Öğrencilerle askeri gazinoda konser çalışması düzenledi.

2011-2012 İstanbul Sanat Meslek Eğitim Kurumu (İsmek)’de “Bağlama Öğretmenliği” yaptı. İstanbul Çapa Tıp Fakültesi Psikiyatri Bölümü’nde Psikologlar ve Uzmanlar eşliğinde “Müzikle Rehabilitasyon” çalışması yaptı.

2012-2013’de İstanbul Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi Pedagojik Formasyon Sertifika Programı’nı kazandı. Halen İstanbul da yaşamaktadır.